

AKADEMIN FÖR TEKNIK OCH MILJÖ
Avdelningen för industriell utveckling, IT och samhällsbyggnad

Färdigställande av Sveriges digitala förrättningsarkiv

Effekter av skanning av äldre gällande förrättningsakter

Daniel Andersson

2018

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Lantmäteriteknik
Lantmätarprogrammet, ekonomisk/juridisk inriktning

Handledare: Ulf Tingelöf
Examinator: Jesper Paasch
Bitr. examinator: Marina Edlund

Förord

Följande examensarbete är det sista momentet på Lantmätarprogrammets ekonomisk/juridiska inriktning vid Högskolan i Gävle. Arbetet omfattar en kandidatuppsats på C-nivå om 15 högskolepoäng i ämnet lantmäteriteknik och skrevs under vårterminen 2018.

Jag vill rikta ett stort tack till alla de som ställt upp som respondenter i intervjuer och genom sin medverkan gjort studien möjlig. Även handledare Ulf Tingelöf har varit till stor hjälp i arbetets framtagande som har korrekturläst och gett goda infallsvinklar i arbetet.

Studiens initiativtagare och min kontaktperson på Lantmäteriet processutvecklare Margareta Fryk har bidragit med både ett intressant ämne att utreda samt varit ett stort stöd under studien. Med detta har Fryk tillsammans med kollegan Britta Hjerpe varit till stor hjälp i arbetet med arkiv på Lantmäteriet i Gävle. Stort tack även till enheten för fastighetsbildningsstöd vid Lantmäteriet för kunskaper, skrivbordsplats, arkivtillgång och stora mängder kaffe. Tack!

Tack även till Elin Ericsson och Jonas Pettersson, som granskat och bidragit med kloka infallsvinklar till arbetet.

Gävle i maj 2018,

Daniel Andersson

Förkortningar

BN	Byggnadsnämnd
Dnr	Diarienummer
FBL	Fastighetsbildningslagen (SFS 1970:988)
FBLS	Lag (SFS 1917:269) om fastighetsbildning i stad
Flm	Förrättningslantmätare
FR	Fastighetsregistret
GDPR	General Data Protection Regulation ((EU) 2016/679)
ISO	International Organisation for Standardization
KFF	Kommunala förrättningsförberedelser
MKC	MediaKonverteringsCentrum i Fränsta
OAIS	Open Archival Information System
SFS	Svensk Författningssamling
SOU	Statens offentliga utredningar

Definitioner

Aktserie	Serie av akter innehållande enbart förrättningsakter eller indelningsakter. En del aktserier innehåller både förrättnings- och indelningsakter. Beteckningen för aktserien är ofta unik för ett geografiskt område med läns- och kommunkod. Till exempel 01 för Stockholms län och 62 för Danderyds kommun kan akter därifrån betecknas "0162-" följt av ett löpnummer individuellt för respektive akt. Även vissa fastighetsrättsliga åtgärder kan finnas med i seriebeteckningen, som TM för tomtmätning: "0162-TM-(löpnummer)".
Arken	Lantmäteriets digitala förrättningsarkiv
Förrättning	Lantmateriförrättning utförd av lantmätare
Förrättningsakt	Handling upprättad som rättsverkande resultat av en lantmateriförrättning, som tomtmätningar eller avsöndringar
Indelningsakt	Handling som upprättats till följd av planläggning utförd av exempelvis en kommun, så som stadsplaner och tomtindelningar

Sammanfattning

När Lantmäteriet skannade sina förrättningsarkiv till det digitala arkivet Arken var syftet att få ett rikstäckande digitalt förrättningsarkiv. Lantmäteriet lagrar idag sitt förrättningsmaterial i Arken. Äldre gällande förrättningsakter, vidare benämnda akter om ej annat anges, som aldrig överlämnats till Lantmäteriet för skanning saknas dock fortfarande i Arken. Dessa akter arkiveras från 1972 och tidigare av respektive kommun som saknar kommunal lantmäterimyndighet i de så kallade byggnadsnämndsarkiven. Detta följde av att dåvarande lantmäteristyrelsen år 1917 gav kommuner möjlighet att bli stadsregisterförare och fastighetsbildare i stad eller samhälle på landsbygden. Behovet av att akterna kommer in i Arken är stort och genom skanning tillgängliggörs de och blir mer lätthanterliga för samtliga aktörer med intresse av dem. Digitalisering av de återstående akterna skulle bidra till att göra både förrättningshandläggning samt arkivering av akterna mer effektiv, tillgänglig och lätthanterlig för Lantmäteriet. Detsamma gäller för kommuner som arkiverar dem, såväl som för privatpersoner och andra myndigheter.

Studien syftar besvara vilka effekter en skanning av de återstående akterna kan ha. Frågeställningar som användes var: 1) *Hur kan handläggningen av lantmäteriförrättningar effektiviseras och 2) göras mer rättssäker genom skanning av byggnadsnämndernas akter som ännu inte skannats in i Arken?* 3) *Hur kan kommuner och andra aktörer på fastighetsmarknaden påverkas av skanning av dessa akter?* Frågeställningarna besvarades genom inventering av akter samt intervjuer. Inventeringen verifierade de maskinellt uttagna antal akter som saknades i Arken och jämfördes med verkligheten i de kommuner som skannat sina akter. Tillsammans med detta utfördes en manuell inventering av respektive kommun, som inte skannat sitt arkiv. Intervjuerna beskrev förrättingars rättssäkerhet och kvalitet i handläggning och fastighetsregistret. Intervjuerna besvarade även vilka aktörer som kunde påverkas av skanning av de återstående byggnadsnämndsarkiven var samt hur aktörerna påverkades.

Med resultatet visas effekterna av skanningen bland annat vara tidsbesparingar och effektivitet för många av de inblandade aktörerna. Rättssäkerhet och kostnadsbesparingar ansågs också kunna åstadkommas hos kommuner och Lantmäteriet genom skanning av de äldre akterna. Slutsatser som drogs i arbetet var att skanningen påverkar de som idag använder akterna positivt och att satsningar inom detta bör satsas på från kommunalt såväl som statligt håll.

Nyckelord: Digitalisering, byggnadsnämndsarkiv, äldre förrättningsakter, arkivering, Arken

Abstract

When the Swedish Mapping, Cadastral and Land Registration Authority, Lantmäteriet, first digitised their archived cadastral procedures into the digital archive Arken, the aim was to create a national digital archive for cadastral procedures. Lantmäteriet now have their cadastral procedures digitised in Arken. Some municipalities still have their older analogue cadastral procedures from 1972 and before archived in the office of their local authority. For the cadastral procedure, this means the land surveyor is bound to contact the local authority to reach all information needed for the procedure.

A digitisation of the remaining older cadastral procedures may improve their availability and make today's cadastral procedure more effective and manageable for Lantmäteriet. This also applies to other users of these older archived documents. This dissertation aims to answer the following questions: 1) *How may cadastral procedures become more effective and 2) become more legally certain through a digitisation of the analogue archives? 3) Which impact may a digitisation of these older archives have on the real property market and the Swedish municipalities?* The research questions were answered through inventory of cadastral procedures and personal interviews with local authorities and other actors, experienced of or influenced by these matters. The inventory helped answering the amount of work remaining in digitising these archives. The interviews answered which impact a digitisation of the material would have on different users of the information. Interviews were also used together to investigate both the legal certainty of cadastral procedures and the quality of the Swedish land registry.

The result of the dissertation shows which impact a digitisation would have on different users of the information. The most common effect of digitisation was effectiveness in different aspects, such as timesaving and cost-effectiveness along with legal certainty. Conclusions from the dissertation are: all interviewed users of the older cadastral procedures are positive to a digitisation of the material. More effort in time and finance from the different Swedish local authorities and Lantmäteriet is needed and strongly recommended.

Keywords: digitisation, municipality building archive, older cadastral procedure documents, archiving, Arken.

Innehållsförteckning

1	Introduktion	1
1.1	Bakgrund	1
1.1.1	Byggnadsnämndsarkiv	1
1.1.2	Akternas användning	1
1.1.3	Förrättningshandläggning	2
1.1.4	Studiens initiering	3
1.2	Syfte.....	3
1.3	Frågeställningar	3
1.4	Avgränsning	3
1.5	Disposition.....	4
2	Teoretisk bakgrund	5
2.1	Byggnadsnämndsarkiv	5
2.2	Digitala förrättningsarkiv.....	6
2.3	Akter i det digitala arkivet Arken.....	7
2.3.1	Utredning av Arkens förutsättningar att uppfylla OAIS-standard.....	7
2.3.1.1	Brister i Arken som digitalt arkiv i förrättningsprocessen.....	7
2.4	Pappersnedbrytning.....	7
2.5	Digitalt först och digitalisering av det offentliga Sverige	8
2.6	Tidigare forskning	9
3	Metod.....	10
3.1	Inventering av förrättningsakter	10
3.1.1	Inventering av BN-akter	10
3.1.2	Lantmäteriets inventering av Arkens skannade akter	11
3.1.3	Andel BN-akter som återstår att skanna	11
3.2	Intervjuer	12
3.2.1	Kommuner	12
3.2.2	Utredningspoolen	13
3.2.3	Förrättningslantmätare	13
3.2.4	Lantmäteriets BN-samordnare	13
3.2.5	Arkivarie	13
3.2.6	Fastighetsmäklare.....	14
3.3	Studiens etiska aspekter	14
3.4	Studiens bidrag till en hållbar utveckling.....	14
4	Resultat.....	15
4.1	Inventering av förrättningsakter	15
4.1.1	Inventering av BN-akter	15
4.1.2	Lantmäteriets inventering av Arkens skannade akter	16
4.1.3	Andel BN-akter som återstår att skanna	16
4.2	Intervjuer	17
4.2.1	Kommuner	17
4.2.1.1	Danderyd – skannat.....	17
4.2.1.2	Eskilstuna – skannat.....	18
4.2.1.3	Oxelösund – skannat	19
4.2.1.4	Eslöv – pågående	20
4.2.1.5	Mönsterås – pågående	21
4.2.1.6	Oskarshamn – avvaktar.....	23
4.2.1.7	Storuman – avvaktar	24

4.2.2	Utredningspoolen	25
4.2.2.1	Region Nordväst.....	25
4.2.2.2	Region Sydöst.....	27
4.2.3	Förrättningslantmätare	27
4.2.3.1	Arbetsprocess vid lantmäteriförrättning	28
4.2.3.2	Effekter av skanning av BN-arkiv	29
4.2.3.3	Utvecklingsmöjligheter i förrättningshandläggningen	29
4.2.4	Lantmäteriets BN-samordnare	30
4.2.4.1	Arkivering av de äldre förrättningsakterna	30
4.2.4.2	Arbetsprocess vid skanning av BN-arkiv	31
4.2.5	Arkivarie Lantmäteriet	32
4.2.5.1	Dagens arkivering i det digitala förrättningsarkivet Arken.....	32
4.2.5.2	Den nya plattformen med nytt e-arkiv	32
4.2.6	Fastighetsmäklare.....	33
4.2.7	Sammanställning av intervjuer	34
5	Diskussion	36
5.1	Metodval för studien.....	36
5.1.1	Inventering av förrättningsakter	36
5.1.2	Intervjuer	37
5.2	Studiens resultat	37
5.2.1	Inventering av förrättningsakter	37
5.2.1.1	Antalet inventerade akter	37
5.2.1.2	Effekter av skanning av BN-arkiv utifrån inventering	38
5.2.1.3	Rättssäker förrättningshandläggning efter skanning av återstående BN-arkiv ..	39
5.2.2	Intervjuer	39
5.2.2.1	Arkivens användning.....	39
5.2.2.2	Dubbla digitala arkiv till följd av kommunala skanningsprocesser	40
5.2.2.3	Hinder för skanning av BN-arkiven	41
5.2.2.4	Arbete inför skanning.....	42
5.2.2.5	Effekter av skanning för kommuner samt Lantmäteriet	43
5.2.2.6	Arken och det nya e-arkivet	44
5.2.2.7	Alternativa arkiveringsmöjligheter	44
5.2.2.8	Effekter av skanning för fastighetsmarknad och fastighetsmäklare.....	45
5.2.2.9	Rekommendationer till kommuner som står inför skanningsbeslut	45
6	Slutsatser	46
6.1	Förslag till fortsatta studier	47
	Referenser	48
	Bilaga A. Intervjuguide	A1
i.	Intervjufrågor till kommuner.....	A1
ii.	Intervjufrågor till Utredningspoolen	A2
iii.	Intervjufrågor till förrättningslantmätare	A2
iv.	Intervjufrågor till BN-samordnare.....	A3
v.	Intervjufrågor till arkivarie.....	A4
vi.	Intervjufrågor till fastighetsmäklare	A4
	Bilaga B. Foton från byggnadsnämndsarkiv	B1

1 Introduktion

1.1 Bakgrund

När lagen (SFS 1917:269) om fastighetsbildning i stad infördes gavs kommuner som beslutades av dåvarande lantmäteristyrelsen möjlighet att själva bilda och registrera fastigheter i stad eller samhälle på landsbygd. Detta genererade akter, vilka sedan arkiverades av och hos kommunen. Fastighetsbildning och registerförande över detta pågick mellan åren 1918 – 1971, tills den nuvarande fastighetsbildningslagen (FBL, SFS 1970:988) trädde i kraft och centraliserade fastighetsbildningen till det dåvarande lantmäteriverket. Dessa äldre förrättningsakter, vilka till större delen fortfarande är gällande, påverkar dagens förrättningar och utgör en naturlig del av det utredningsarbete som normalt utförs vid förrättningshandläggning.

Förrättningsakter som saknas i Arken efterfrågas från flera håll, bland annat från Lantmäteriets förrättningshandläggare och privatpersoner. När frågor angående de äldre akterna som inte skannats ställs till Lantmäteriets kundtjänst måste hänvisning ske till berörd kommun för att kunden ska kunna få tag på informationen i akterna (M. Fryk, personlig kommunikation, 14 december 2017). Att de 116 kommunerna som ännu inte skannat sina akter uppfyller samma arkivstandard som Riksarkivet är inte säkert, eftersom varje enskild kommun beslutar i vilken omfattning handlingarna ska arkiveras och vårdas (Fryk, 2017). Pappersnedbrytning är ett hot mot pappershandlingar som åldras, menar van Dormolen (2005) och om en digitalisering av materialet kan motverka detta behandlas vidare i rapporten. Vidare bemöts även faktumet att digitalisering av det offentliga Sverige sker i och med verksamheten Digitalt först (Enheten för digital förvaltning, u.å.). Digitalisering är även något som Lantmäteriet eftersträvar i riktlinjer, mål och vision (Lantmäteriet, 2017a).

1.1.1 Byggnadsnämndsarkiv

I kommuner utan kommunal lantmäterimyndighet (KLM) har byggnadsnämndsarkiv, vidare benämnt BN-arkiv, hållits av respektive kommun. Detta förutsatt att dåvarande lantmäteristyrelsen godkände staden eller samhället på landsbygd att bli registerförare och fastighetsbildare där. Dessa BN-arkiv innehåller bland annat förrättningar från 1972 och tidigare, under vilken tid lagen (SFS 1917:269) om fastighetsbildning i stad gällde. KLM-arkiven har till större delen skannats till Arken i och med Lantmäteriets stora skanning under början av 2000-talet.

1.1.2 Akternas användning

Om samtliga akter som gäller för en viss fastighet inte finns inskannade i Arken innebär detta ibland merarbete för förrättningslantmätaren, vidare benämnd flm.

Akter som inte skannats in i fastighetsregistret, vidare benämnt FR, och inte tidigare utretts i tidigare förrättning, måste beställas hem i form av en kopia från respektive kommuns BN-arkiv. Om förutsättningarna utretts i en tidigare förrättning som redan är skannad, behöver inte alltid de äldre akterna beställas för att utredas vidare. Om en ny akt redovisar en utökad tomt och den äldre, ursprungliga förrättningen visar hur tomten såg ut innan kan den äldre aktens eftersökning bli överflödigt. När akter som inte har skannats behöver utredas vidare, eller när det är oklart om de behöver utredas, beställs de akterna rutinmässigt från kommunerna. Detta utförs för att flm ska kunna göra en rättssäker bedömning (J. Pettersson, personlig kommunikation, 22 december 2017).

Utöver Lantmäteriets behov av akterna i förrättning kan även kommunerna själva använda akterna i sitt planarbete, eftersom många av de äldre akterna och planerna fortfarande är gällande och därmed även påverkar dagens beslutsprocesser. De äldre handlingar som ännu gäller kan vara stadsplaner, tomtindelningar, tomtmätningar, fastighetsplaner och avstyckningsplaner (M. Fryk, personlig kommunikation, 16 februari 2018).

1.1.3 Förrättningshandläggning

Vid en förrättning söks egenskaper om berörda fastigheter i Lantmäteriets e-tjänst FR-webb och Arken. Under fastighetens åtgärder redovisas även planer och förrättningar, som tidigare utförts på fastigheten och genererat akter. Normalt finns dessa registrerade och redovisas med aktbeteckningar, datum och åtgärder. Om akten skannats finns den tillgänglig via internetlänk. Efter akten har skannats och blivit tillgänglig digitalt i Arken syns aktbeteckningen som en länk i FR-webb, vilken öppnar akten i ett visningsprogram. Genom detta kan flm och andra användare av Arken se akten direkt på datorskärmen. Normalt finns akterna lagrade i Arken, men i de fall akten inte finns inskannad måste den sökas där den arkiverats – ibland i en kommuns BN-arkiv. (M. Fryk, personlig kommunikation, 16 februari 2018).

Akter som inte hittas i förrättningens arkivforskning, till exempel till följd av flyttade eller sammanslagna kommunkontor eller ineffektiv eller bristande arkivering, kan leda till rättsförluster för berörda sakägare (M. Fryk, personlig kommunikation, 14 december 2017). Vidare undersöks om och hur flms arbete kan effektiviseras i dessa sammanhang och på så sätt hålla nere tid och kostnad för förrättningen. Att effektivisera arbetet är enligt Aldén (2013) ett av fastighetsbildningsverksamhetens viktigaste mål, för att få kortare leveranstider av förrättningar. Hur detta mål kan uppnås med skanning ger arbetet sin inriktning och avser visa angelägenheten.

1.1.4 Studiens initiering

Efter ferieanställning på Lantmäteriet 2017 beslutades att lyfta frågan kring skanning av äldre BN-arkivets förrättningsakter till ett potentiellt examensarbete. Beslutet tillkom till följd av ett personligt intresse för digitalisering av akter, i linje med anställningen och med inspiration från ovan nämnd kontaktperson på Lantmäteriet. Tjänsten hade bland annat utgjorts av arkivering av inskannat material från Sveriges BN-arkiv. De akter som inte skannats hos Riksarkivets MediaKonverteringsCentrum, (MKC), har medfört en försvårad handläggning av information för Lantmäteriet, men även för en del kommuner. Behovet av en enhetlig arkivering av de ej skannade akterna uppdagades under ferieanställningen.

1.2 Syfte

Studien avser behandla hur en skanning av de återstående BN-arkiv kan påverka Lantmäteriets förrättningshandläggning, kvaliteten i FR och vidare påverka de aktörer som har intresse av dessa akter. Att undersöka orsaker och åtgärder till ledtider i förrättningsprocessen motiverar arbetets genomförande och är även ett av skälen till examensarbetets inriktning. Detta ska kunna ses som ett steg i riktningen mot en mer enhetlig arkivering samt rättssäker och effektiv förrättningsprocess.

1.3 Frågeställningar

Examensarbetet avser besvara följande frågeställningar:

- Hur kan handläggningen av lantmäteriförrättningar effektiviseras och
- Hur kan denna handläggning göras mer rättssäker genom en skanning av byggnadsnämndsarkivets förrättningsakter vilka ännu inte skannats in i Arken?
- Hur kan kommuner och andra aktörer på fastighetsmarknaden påverkas av skanning av dessa akter?

1.4 Avgränsning

I studien avgränsas arbetet till att studera hur en skanning av BN-arkiven påverkar: Lantmäteriets förrättningshandläggning, kommuners arkivarbete, FR:s kvalitet, privatpersoner, anställda av kommun eller kommunala bolag i sju kommuner samt aktiva fastighetsmäklare på fastighetsmarknaden. Inventeringen av mängden akter som finns skannade i Arken, enligt FR inte finns skannade, samt i verkligheten finns i BN-arkiven begränsas till ett urval av sju kommuner. Trots avgränsningen bedöms arbetet kunna ge en värdefull bild av mängden arbete och akter som återstår att skanna. Avgränsningarna anses rimliga och nödvändiga för att låta arbetet överensstämma med tidsramen för examensarbetet samt Lantmäteriets behov att få ämnet utrett.

1.5 Disposition

Arbetet är utformat efter traditionell IMRaD-struktur, med introduktion, metod, resultat och diskussion. Arbetet har sammanfattning och abstract innan dessa delar för att klargöra arbetets inriktning och innehåll. Det första kapitlet Introduktion innehåller beskrivning av bakgrund, syfte och frågeställningar i studien. Studiens andra kapitel Teoretisk bakgrund beskriver mer ingående information om tidigare utfört arbete inom området. Däribland samtal med Lantmäteriets samordnare för arbetet med BN-arkiv, studier av projektet Digitala Arkiv, Arkens förrättningsakter, pappersnedbrytning, pågående digitalisering av det offentliga Sverige och tidigare forskning.

Kapitel 3. Metod följer och beskriver hur studien genomförts med inventering av akter, intervjuer med olika yrkeskategorier samt studiens etiska aspekter. Det fjärde kapitlet Resultat redovisar vilka resultat som framkom genom inventeringen av förrättningsakter och intervjuerna. Vidare diskuteras metodval och resultat i kapitel 5. Diskussion. Slutsatser som dragits genom studien redovisas i det sjätte kapitlet tillsammans med förslag till fortsatta studier och studiens bidrag till hållbar utveckling. Sist i arbetet efter Referenser finns bilagor med intervjufrågor som använts (Bilaga A), bilder från skanningsarbetet i olika BN-arkiv samt ett exempel på en karta upprättad vid en tomtmätning i Södermanlands län år 1918, vilken har beskrivits vara en viktig akt i ett BN-arkiv (Bilaga B).

2 Teoretisk bakgrund

2.1 Byggnadsnämndsarkiv

Följande stycken om BN-arkiv har baserats på samtal med informationsansvarige för Lantmäteriets för digitala arkiv, samt samtal med Lantmäteriets processutvecklare. En kompletterande studie av Lantmäteriets interna dokument och rapporter har även bidragit med information inom ämnesområden knutna till avsnittet.

BN-arkiven skapades av respektive kommun och innehåller handlingar från tiden då byggnadsnämnden i en stad eller ett municipalsamhälle var arkiv- och fastighetsbildare i staden. Dessa handlingar tillkom genom lagen (SFS 1917:269) om fastighetsbildning i stad (FBLS), efter år 1917. Lagen gav kommunernas byggnadsnämnder möjlighet att bland annat utföra tomtmätningar och upprätta stadsplaner och tomtindelningar. I FBLS (SFS 1917:269) 2 kap. 14 § regleras hur förrättningsakter från åtgärden tomtmätningar skulle ”förvaras under byggnadsnämndens vård”. Konceptakter från avstyckningar inom stadsregistrets område reglerades på liknande sätt i FBLS (SFS 1917:269) 5 kap. 19 § ”konceptakter rörande avstyckning skall förvaras under byggnadsnämndens vård”. Även vid laga skifte eller utbrytningar av servitut skulle handlingar från dessa enligt 6 kap. 14 § FBLS (SFS 1917:269) ”av förrättningsmannen kostnadsfritt överlämnas till byggnadsnämnden att förvaras under dess vård”.

Kommuners upprättande av dessa handlingar upphörde när den nuvarande fastighetsbildningslagen, FBL (SFS 1970:988) trädde i kraft år 1972. Därefter låg kommunernas handlingar kvar i kommunarkiven, menar Lantmäteriet (2000), mindre tillgängliga i förrättningar där äldre akter behöver utredas. Vidare beskriver Lantmäteriet även hur de handlingar som tillkommit med stöd av FBLS bildades mellan 1918-01-01 fram till 1971-12-31. 1972-01-01 trädde den nuvarande fastighetsbildningslagen, FBL (SFS 1970:988) i kraft och fastighetsbildning genomfördes därefter av lantmäterimyndighet, enligt FBL 2 kap. 2 §. Efter detta fortsatte myndigheten skicka kopior av förrättningshandlingar till kommunerna, vilka ofta arkiverades i kommunernas BN-arkiv.

Förrättningar och planer kan vara gällande flera decennier efter att dessa genomförts. Akterna i BN-arkiven innehåller ofta information om fastigheters legala gränser. Därav är det av stor vikt att dessa handlingar beaktas i dagens förrättningar. (M. Fryk, personlig kommunikation, 16 februari 2018). De handlingar som dåvarande lantmäteriverket beslutade ingå i den stora skanningen i projektet Digitala arkiv mellan 1999 – 2009 fanns ofta på respektive länskontor och skannades således av

lantmäteriverket. Detta medför att kommunernas arkiv endast behöver skanna de akter som inte redan skannats av lantmäterimyndigheten (A-L. Augustsson, personlig kommunikation, 15 maj 2018).

Mellan år 1918 – 1971 kunde mindre samhällen och municipalsamhällen, jämte städer vara fastighetsbildare i stad med stöd av FBL (SFS 1917:269). Där kommungränser sedan reformerades och flyttades kunde kommuner både innehålla en eller flera byggnadsnämnders arkiv efter kommunreformen. Det finns även kommuner i Sverige utan BN-arkiv, eftersom de kommunerna inte ansökt om eller inte beslutats få bli registerförare och fastighetsbildare i stad. Dessa beslut avgjordes av dåvarande lantmäteristyrelsen (A-L. Augustsson, personlig kommunikation, 15 maj 2018).

2.2 Digitala förrättningsarkiv

Projektet Digitala Arkiv genomfördes under åren 1999 – 2002 och det förberedande arbetet med digitalisering av lantmäteriverkets och lantmäteristyrelsens arkiv inleddes (Lantmäteriet, 2006). Digitaliseringen som idag sker med skanning av de äldre akterna gör att akterna tillgängliggörs digitalt i det digitala förrättningsarkivet Arken. Länk till den skannade akten finns även under berörd fastighet i FR. I FR söks först en fastighet av intresse upp och under den redovisas sedan de åtgärder som utförts på fastigheten. Akter som finns inskrivna i FR har tidigare inventerats i Lantmäteriets arbete med BN-arkiv, men det finns även fler akter utöver de som syns i FR i respektive BN-arkiv. Detta förutsatt att inte BN-arkivet redan skannats. I processen med digitalisering av akterna berörs olika aktörer som bland annat kommuner, Lantmäteriet och andra aktörer på fastighetsmarknaden (M. Fryk, personlig kommunikation, 22 december 2017).

När en kommun beslutat att skanna sitt arkiv, alternativt när Lantmäteriet skickar avslutat förrättningsmaterial, så skannas materialet uteslutande hos Riksarkivets MKC i Fränsta, Västernorrlands län. Därefter finns akterna lagrade på digital form i Arken. Riksarkivet arkiverar Lantmäteriets material medan kommuners BN-arkiv generellt sett återsorteras av kommunen, som upprättat och äger arkivmaterialet. Skanningen genomförs med myndighetssamverkan och är numera uteslutande den enda möjligheten att skanna förrättningar till Arken. Avtal för kommunernas tillgång till Arken och e-tjänsten ArkivSök träffas med Lantmäteriet (M. Fryk, personlig kommunikation, 22 december 2017).

2.3 Akter i det digitala arkivet Arken

2.3.1 Utredning av Arkens förutsättningar att uppfylla OAIS-standard

Konsultbolaget Acando (2017) har tidigare utrett Arkens lämplighet som digitalt långtidsarkiv. Vidare utredde Acando även hur Arken skulle kunna formas till ett system anpassat för modellen för Open Archival Information System (OAIS). Vid utredningen lagrades ett antal administrativa dokumenttyper, som inte är förrättningsakter i Arken. Acandos utredning behandlade på vilka sätt Arken inte var anpassad efter OAIS-modellen och förslag gavs på hur förbättringar kunde leda till ett system som Arken kunde bli mer anpassat efter OAIS-modellen.

2.3.1.1 Brister i Arken som digitalt arkiv i förrättningsprocessen

Det nuvarande digitala arkivet Arken beskrivs i Acandos (2007) rapport vara bra anpassat efter ett OAIS-systems kriterier. Emellertid återstår flera steg för att nå det målet. Bland annat betonas behovet av en gemensam arkivbildningsprocess och informationsmodell för hela Lantmäteriet innan Arken kan anses vara OAIS-anpassad. För att Arken skulle kunna anpassas till en OAIS-kompatibel struktur fordras bland annat att rutiner för input och output av information förbättras, menar Acando. Arken bör enligt Acando även uppta OAIS-terminologi i Arken, se över informationsredovisningen och även ordnas, så Arkens metadata stämmer överens med själva arkivinformationen och inte skiljer sig åt. Rapporten beskriver även behörighetsnivåer i Arken som bör skrivas om. Detta för att öppna upp data för dels allmänheten och dels för auktoriserade användare av Arken, menar Acando.

2.4 Pappersnedbrytning

Pappersnedbrytning kan ses motivera skanning av de äldre akterna. Den papperstyp som användes under 1840–1950-talen innehåller en syra, vilken efter hand bryter ned och gör pappret mer eller mindre ohanterligt, beskriver van Dormolen (2005). Informationen dessa handlingar innehåller riskerar på detta sätt att gå förlorad. Genom digitalisering görs informationen tillgänglig på andra medium än de papperstyper som trots restaurering och varsamhet inte säkert kan hållas åtkomliga för evig tid, skriver Åström (2008). Det blåa bläck som användes i skrivmaskiner under mellankrigstiden på papper med syra har medfört att dessa akters bläck ”blöder” ut över pappren och gör akterna oläsliga på sikt (M. Fryk, personlig kommunikation, 20 december 2017). En annan effekt på arkivens papper är att pappren kan komma att krympa, menar United Nations (2000), då speciellt vid förvaring i fuktiga miljöer.

2.5 Digitalt först och digitalisering av det offentliga Sverige

Civilminister Ardalan Shekarabi ansvarar för frågor om digital förvaltning, skriver regeringen (2017). Enheten för digital förvaltning (u.å.) beskriver hur regeringen satsar på digital förnyelse av det offentliga Sverige genom engagemanget i Digitalt först och enheten tänks på så sätt bidra till en enklare och mer effektiv statsförvaltning. Civilministern vill med 'Rådet för digitaliseringen av den offentliga Sverige' uppnå en bättre samverkan mellan stat och kommuner, som på så sätt ska kunna kommunicera mer likt och med mer liknande program och informationstyper, menar regeringen (2017). Vidare ser regeringen denna samverkan kunna underlätta tillgängligheten och hanteringen av information för både enskilda personer och företag.

Carlsund (2016) lyfter fram en av Statens offentliga utredningar, vilken behandlar datorisering inom offentlig verksamhet. Denna utredning (SOU 1961:60) beskriver de olika fördelar med ett datoriserat system i form av bland annat möjlighet till registervård, matematiska beräkningar, statistik samt planerings och optimeringsarbeten. Detta menar Carlsund (2016) fortfarande är väsentliga delar i överväganden gällande huruvida datorisering av data och hänvisar till SOU 2011:27. I och med denna inriktning mot dåvarande Digital agenda fick Lantmäteriet i uppdrag att ansvara området geografisk information och fastighetsinformation för framtida e-tjänster (SOU 2011:27). I denna utredning framställs hur en e-förvaltning kan reducera kostnader och öka myndigheters transparens tillsammans med långsiktigt bevarande av information. En annan effekt som redan i utredningen från 1961 (SOU 1961:60, s. 34) visades vid datorisering av kartotek, var att listor i datoriserade kartotek inte kom i oordning, de tog mindre plats och oftare var snabbare att söka i. Det sågs även fördelaktigt att kunna söka igenom hela innehållet för att erhålla den information som eftersöks (SOU 1961:60, s. 50).

En utredning utförd av Riksrevisionen (2016, s. 57) benämner följande fördelar med digitalisering av Sveriges offentliga förvaltningar: besparingar för förvaltningarna när inte de analoga handlingarna längre är lika kostsamma, effektivare arbetsprocesser och hantering av handlingar samt även effektivare informationsflöden tillsammans med miljömässiga besparingar vid digital istället för analog postgång. Dessa reducerade kostnader medför att skatteintäkter kan nyttjas på ett annat, effektivare sätt (Riksrevisionen, s. 58). Det påvisas även möjliggörande av snabbare service, ökad insyn och transparens med elektroniska arkiv för medborgare och företag som nyttjar de e-arkiv som i studien avses, beskriver Riksrevisionen. Utredningen kopplar även ovanstående till långsiktig hållbarhet eftersom myndigheters transparens och bevarande av offentliga handlingar tilltar med elektroniska arkiv.

2.6 Tidigare forskning

Digitalisering beskrivs och analyseras ofta i vetenskapliga sammanhang, varav ett axplock redovisas i följande stycken. Münster et al. (2017) beskriver bland annat hur en digital plattform som lätt och snabbt kan nås av allmänheten är väsentligt för att möjliggöra en öppen diskussion kring stadsplaneringen. Utmaningen i studien blir istället att samla teorier om varför en digitalisering av de BN-arkiv som ännu inte skannats in är nödvändig. Som Lantmäteriet (2017a) eftersträvar, fordras en effektivisering av dess verksamhet i form av digitalisering. Den dataomvandling som här innefattas blir både mindre tidskrävande och billigare genom skanning menar United Nations (2000).

Kahle (2017) beskriver utmaningen med digitaliseringen vara kostnader för skanning och tilläggskostnader vid digitalisering av böcker. Minskade kostnader, ökad tillfredsställelse hos kunden som önskar informationen och även bättre kvalitet på produkten är något som Skjelvan (2015) samtidigt ser vara anledningar till digitalisering. Sisman och Sisman (2017) beskriver även hur transformation av koordinater mellan den inskannade kartan och koordinatsystemen är det viktigaste steget i digitaliseringen, vilket därför bör genomföras under kontrollerade former.

Transparens anses ge stadsplaneringen och beslutfattandet acceptans i samhället och genom effektivt deltagande nås även demokratisk framgång, skriver Lieven (2017). Skjelvan (2015) pekar även på att kunna förse betydligt fler användare av den digitaliserade informationen oberoende av plats och detta till en lägre kostnad än innan digitalisering skett. Skjelvan beskriver vidare olika hinder för digitalisering som kan uppkomma på tre olika nivåer: på individuell, verksamhets- och samhällelig nivå. Åström (2008) beskriver även kommande teknikskiften som uppdateringar eller uppgradering av de redan existerande digitala informationsbärarna, vara en utmaning i tillgängliggörandet av den digitala informationen framledes.

3 Metod

För att studera kvalitet och effektivitet i förrättningsprocess och handläggning av förrättningar användes kvalitativ metodik. Murray och Hughes (2008) beskriver hur kvalitativ metodik används när insamlad data analyseras efter kvalitet, innebörd och djup istället för efter kvantitet och mängd, som i kvantitativ metodik. Även en kvantitativ studie av volymer och kvantiteter av BN-akter genomfördes. I studien analyserades hur Lantmäteriets maskinellt framtagna värden för saknade akter i Arken stämde med antalet ej skannade akter som verkligen fanns i BN-arkiven. Volymerna analyserades för att fastställa vilka förutsättningar kommuner kunde ha inför skanning av sitt material.

3.1 Inventering av förrättningsakter

3.1.1 Inventering av BN-akter

En inventering av ej skannade akter har genomförts i Oskarshamn och Storumans kommuners BN-arkiv. Dessa kommuner har räknat sina akter fysiskt, för att få en exakt siffra över hur många ej skannade akter som finns. Akterna inventerades och beräknades manuellt av handläggare eller kontaktpersoner på kommunen i samband med intervju. Viss överslagsberäkning har använts där antalet lådor med akter beräknats och multiplicerats med ”normalt antal akter per arkivlåda”. Inventeringen gjordes för att se hur många de återstående akterna i de två kommunerna verkligen är och för att jämföra med de skattade siffror som fåtts från FR. Vid skattning av de ej skannade akterna i FR summeras maskinellt det antal aktbeteckningar i FR, som inte har någon matchande skannad akt. Oskarshamn och Storumans kommuner har valt att avvakta att skanna sina akter och uppgav det antal akter de hade i sina respektive BN-arkiv. Eftersom de delvis skannade BN-arkiven i Eslöv och Mönsterås kommun är ”pågående” skanningsprojekt inventerades inte dessa, på grund av att akterna därifrån kan finnas mellan skanning hos MKC och i BN-arkivet.

Den andel akter som återstår att skanna är av intresse för att se i vilken omfattning handläggning av förrättningar kan effektiviseras, vilken är en av uppsatsens frågeställningar. För att besvara hur pass korrekt Lantmäteriets skattning av återstående ej skannade akter är, så användes ”inventering av förrättningsakter” som metod i arbetet. Vid inventeringen ställdes Lantmäteriets skattade värden (Fryk, 2017), för ej skannade akter i relation till det faktiska antalet ej skannade akter i tre kommuner som har skannat sina BN-arkiv. Dessa kommuner: Danderyd, Eskilstuna och Oxelösund valdes ut beroende på vilket läge de befann sig i skanningsprocessen. Metoden besvarade hur förrättningshandläggning samt kommuners hantering av akterna påverkades innan, under och efter digitalisering.

Vid inventeringen av de redan skannade akterna besvarades vilken mängd arbete som krävts vid tidigare skanningar av kommunernas BN-arkiv. För de tre ovan nämnda kommunerna fanns både Lantmäteriets uppskattade antal samt det exakta antalet akter som fanns i BN-arkivet vid skanningen. Dessa värden erhöles delvis genom reversal upprättade inför skanning av akterna (Lantmäteriet, 2017b, 2018a, 2018b), men även nedtecknats i intervju med respektive kommun.

3.1.2 Lantmäteriets inventering av Arkens skannade akter

De delar av Arkens som berör förrättningsverksamheten har inventerats. En maskinell beräkning av innehållet gav ett exakt antal för de skannade förrättningsakterna som fanns i Arken. Antalet beräknades utifrån ett utdrag från februari 2018, vilket tillhandahölls av Lantmäteriets enhet för Utveckling och IT (UIT). Utdraget redovisade antal handlingar i Arkens samtliga baser och en beräkning av de akter som räknas till förrättningsakter genomfördes.

Akterna inventerades utifrån vilken databas de låg i. Följande databaser inventerades: kommunbaser från kommunala arkiv, så kallade k-baser, lantmäteristyrelsens arkiv, vilka omfattar äldre kartor och förrättningsakter samt lantmäteriverkets förrättningsarkiv tillsammans med Lantmäteriets fortlöpande produktion och arkivering av förrättningsakter. Dessa baser i Arken ansågs efter samråd med kontaktperson från Lantmäteriet vara representativa baser för Lantmäteriets förrättningsaktsarkiv. Genom detta beräknades det skannade antalet akter i Arkens förrättningsarkiv. Arkens innehåll, vilka tillkommit genom förrättningar och blivit förrättningsakter är de delar som beräknats och benämns tillsammans i arbetet ”skannade akter”.

3.1.3 Andel BN-akter som återstår att skanna

De akter som inventerats i de ej skannade arkiven har med Fryk (2017) ställts i relation till antalet akter i Arken som utgör förrättningsakter. Den totala mängden förrättningsakter baserades på utdraget ovan nämnt i avsnitt 3.1.2 Lantmäteriets inventering av Arkens skannade akter. Siffran ställdes sedan i relation till hur många akter som uppskattats finnas kvar på ej skannade BN-arkiv och beräknades med hjälp av procentberäkning och Microsoft Office beräkningsprogram Excel, vilket också genererade cirkeldiagrammet redovisat i avsnitt 4.1.3 Lantmäteriets inventering av Arkens skannade akter.

3.2 Intervjuer

För att besvara hur förrättningshandläggningen kan effektiviseras och vilka effekter skanningen kan ge den, har intervjuer utgjort en grund för arbetet. Respondenter till studien lämnades på förslag av kontaktperson på Lantmäteriet, samt från informationsansvarig för digitala arkiv. Kontakt togs via mail och respondenterna intervjuades sedan personligen i Lantmäteriets lokaler eller över telefon alternativt via mail. Respondenter var flm från olika lantmäterikontor, kommuners handläggare samt fastighetsmäklare. En del intervjuer har kompletterats via mail och besvarat frågorna så. Intervjuerna gav inblick i handläggning, förrättning samt arkivering.

En snöbollsmetod kan ibland bygga på en studie där ny information tillförs studien, som då får en bredare inriktning genom att referenserna ger nya referenser (Greenhalgh & Peacock, 2005). Detta har använts i mån av tid när de första intervjuerna gav upphov till fler infallsvinklar i arbetet och kunde generera frågor och respondenter till nästkommande intervjuer. Personliga semi-strukturerade intervjuer hölls i studien och är något som Hartman (2004) rekommenderar, snarare än strukturerade intervjuer på enkätform. Några intervjuer hölls via videolänk på plattformen Skype for Business. Slutligen hölls i mån av respondenters tid för intervju även intervju via mail, eftersom respondenterna på detta sätt lättare kunde besvara frågorna när de själva fick tid till detta. Intervjuerna hölls på formen semi-struktur, eftersom att alla svar var fria men att intervjuerna följde en särskild intervjuguide, bifogade i bilaga A. Nedan följer metodbeskrivning av intervjuer med respektive myndighet eller yrkeskategori.

3.2.1 Kommuner

Intervjuer bidrog med information till arbetet genom kommuners kontaktpersoner i BN-arkiv. Kommuner valdes ut utifrån vilka kommuner som har BN-arkiv och som visat intresse, tackat nej eller redan skickat sitt material för skanning. Förslag på representativa kommuner från de olika stadierna i skanningsprocessen valdes i samråd med Lantmäteriets kontaktperson. Kommunerna besvarade hur flm kunde nå handlingarna, hur de själva använde akterna samt hur skanning av äldre akter kunde påverka kommunen, Lantmäteriet och andra användare av Arken.

Kommuner intervjuades utifrån sina olika skeden i skanningsprocessen. Kommunerna hade eller hade inte skannat sina äldre akter, men en tredje grupp kommuner som kontaktats har initierat skanning och ses som pågående. Danderyd, Eskilstuna och Oxelösund har skannat sitt material, medan Eslöv och Mönsterås har initierat skanning. Oskarshamn och Storuman har valt att avvakta (A-L. Augustsson, personlig kommunikation, 16 april 2018). Spridning av informanternas läge i

skanningsprocessen belyste de önskemål som fanns före, under och efter skanning utförts. Respondenterna från kommuner som skannat besvarade även vilka effekter som upplevdes efter att en skanning genomförts.

3.2.2 Utredningspoolen

Lantmäteriets division för fastighetsbildning har i sina två regioner Nordväst och Sydöst tillgång till gruppen Utredningspoolen. Där kan flm, kommuner och flera myndigheter beställa fastighetsrättsliga utredningar. Utredare från Utredningspoolen intervjuades eftersom de ovan nämnda utredningarna ibland berör BN-arkivens innehåll. Detta belyste fler effekter av skanning av BN-arkivens handlingar till det digitala arkivet Arken. Tre utredare intervjuades, varav två personligen via videolänk och en via e-post. En av utredarna arbetar även som BN-samordnare, vilket besvarade ytterligare frågor om digitalisering av BN-arkiven.

3.2.3 Förrättningslantmätare

En del som arbetar aktivt med förrättningshandläggning är flm, varför en infallsvinkel därifrån ansågs vara en given del av studien. Flm om två personer intervjuades från två av landets statliga kontor. Dessa intervjuer syftade till att undersöka hur olika flm ville och borde arbeta för att uppnå effektivitet och kvalitet i sina förrättningar. För representativa data till studien valdes lantmäterikontor i Gävle och Linköping. Dessa kontor täcker in divisionen för fastighetsbildnings båda regioner, Region Nordväst samt Sydöst. Vid huvudkontoret i Gävle arbetar specialiserade lantmätare med erfarenhet av komplexa förrättningar. I Linköping finns KLM, men den statliga myndigheten handlägger även förrättningar där BN-arkiv som ej skannats finns.

3.2.4 Lantmäteriets BN-samordnare

Lantmäteriet har samordnare anställda på olika platser i landet, vilka arbetar på mer eller mindre daglig basis med just digitala och analoge BN-arkiv. Hur samordning av detta, och hur skanning av materialet går till togs upp i intervju. Intervjuer med samordnare av digitala arkiv och BN-arkiv bidrog även med bakgrundsinformation och resultat till studien. Under intervjuerna kompletterades även data om antal förrättningsakter samt lämpliga kommuner för vidare intervjuer i studien. Av Lantmäteriets samordnare av BN-arkiv intervjuades två personer personligen.

3.2.5 Arkivarie

Arkivarierna tillhandahåller information i arkiv, men är även insatta i hur arkivering sker och borde ske. Detta motiverade och gav svar till studien genom en intervju med en Lantmäteriets arkivarie om arkivfrågor. Intervju med arkivarie på Lantmäteriets kontor besvarade hur hantering och skanning av handlingarna kan påverka arkivets kvalitet, drift och ekonomi. Detta besvarades även i intervjuer med arkivhållare på

kommunerna. Dessa intervjuer omfattade en person från Lantmäteriet utöver kommunernas handläggare.

3.2.6 Fastighetsmäklare

För att få fastighetsmarknadens perspektiv på skanning av ej skannade akter i kommuners BN-arkiv intervjuades två fastighetsmäklare. Dessa respondenter besvarade hur de använder sig av Lantmäteriets arkiv i sitt arbete och gav åsikter om skanning av de äldre handlingarna. Respondenterna påpekade även vilka troliga effekter ett BN-arkiv som inte skannats kunde orsaka de fastigheter mäklare ska sälja.

3.3 Studiens etiska aspekter

I maj 2018 ersattes personuppgiftslagen (SFS: 1998:204) av dataskyddsförordningen, Europaparlamentet och rådets förordning ((EU) 2016/679), även kallad General Data Protection Regulation (GDPR). Därmed skrevs personuppgifter ut i arbetet endast i personlig kommunikation utanför intervjuerna och då med godkännande av respondenterna i fråga. I intervjuer nämns aldrig respondenter med namn i arbetet. Känsliga data i arbetet har hanterats i samråd och med hänsyn tagen till person och organisation, bland annat vid benämning av personuppgifter eller åsikter. Inga intervjufrågor ställdes med risk för att någon part kände sig sämre behandlad än en annan. Vikten låg vid att undersöka ämnet samt att möjliggöra och stimulera fortsatt utveckling av hantering av de äldre akterna. Respondenter som ville uttrycka något helt anonymt gavs möjlighet till detta.

3.4 Studiens bidrag till en hållbar utveckling

Hållbar utveckling beskrivs i den så kallade Brundtlandsrapporten av World Commission on Environment and Development (1987). Hållbar utveckling definieras där som tre av varandra beroende faktorer: ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. FN:s globala hållbarhetsmål behandlar hur Sverige med flera länder ska främja och underlätta för byggnation av ”motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation” skriver regeringen (2016, s. 3). Vidare beskrivs det elfte målet att ”göra städer [...] inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara” (regeringen, 2016, s. 4). För att nå målen i sin hållbarhetsstrategi skriver Lantmäteriet (2017a) att där ska arbetas ”tillsammans som Ett Lantmäterium”. Samverkan med andra ska leda till att Agenda 2030 uppnås både på nationell och internationell basis skriver regeringen (2016). Agendan innefattar 17 mål för Sverige och andra länder att uppnå. Målen behandlar världsutvecklingen ur ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Vidare ska Lantmäteriets (2017a) processer effektiviseras så långt som möjligt genom digitalisering. Detta har beaktats i studiens utformning.

4 Resultat

4.1 Inventering av förrättningsakter

Akter har beräknats av anställda i fem kommuner för att ta reda på det faktiska antalet ej skannade förrättningsakter, men även för att se hur mycket arbete olika kommuner kan få vid skanning. Arkens förrättningsakter har även inventerats, för att ge bild av hur Arkens totala innehåll kan förbättras med en skanning av de återstående BN-arkiven. Hur många akter som inte skannats har tillsammans med Fryk (2017) undersökts i ett urval kommuner med BN-arkiv. Detta visar tillförlitligheten i de uppskattade mängderna akter som återstår att skanna. Det visar också hur mycket förrättnings-handläggningen kan effektiviseras med skanningen, vilken tillgängliggör de ej skannade akterna för Arkens samtliga användare.

4.1.1 Inventering av BN-akter

Antalet analoga akter har inventerats i fem kommuner, se kolumnen ”Verkligt antal akter” nedan. De kommuner där skanning är ”pågående” har akter inte inventerats, i och med att det är ett pågående projekt. För varje kommun har även Lantmäteriet beräknat vilket ungefärligt antal akter som saknas, utifrån de akter som finns registrerade i FR, men som inte digitaliserats, se kolumnen ”Estimerat antal akter”. Denna kolumn redovisar endast det uppskattade antal akter som tilldelats en beteckning i FR, men inte skannats in.

Uppgifter om akterna i kommuner där skanning inte genomförts har lämnats av respektive kommuns anställda med god kännedom om arkiven. Detta har uppskattats utifrån beräkning av hur många akter som täcker upp en viss mängd arkivlådor och det multiplicerat med antalet arkivlådor i arkivet.

Tabell 1. Inventering av akter

Kommun	Verkligt antal akter	Estimerat antal akter (Fryk, 2017)
Danderyd	9753 (efter skanning)	11000
Eskilstuna	11897 (efter skanning)	9000
Oxelösund	1430 (efter skanning)	1400
Oskarshamn	2500 (räknat manuellt)	4000
Storuman	450 (räknat manuellt)	500

Enligt tabellen (tabell 1) stämde Lantmäteriets estimerade siffor (Fryk, 2017) för ej skannade akter relativt bra med det verkliga antalet ej skannade akter, som nu tagits

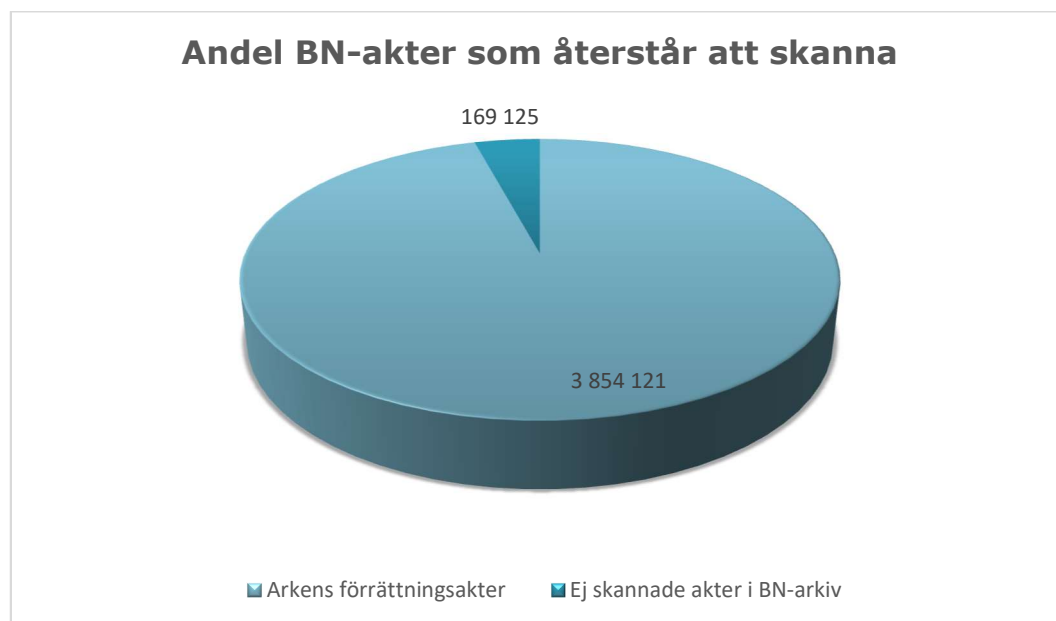
fram vid inventeringen i denna studie. Detta utgör en uppskattning av hur bra den estimerade mängden ej skannade akter var.

4.1.2 Lantmäteriets inventering av Arkens skannade akter

Av Arkens totala innehåll inventerades de databaser, vilka används i Lantmäteriets förrättningsverksamhet. Dessa databaser är dels kommunala baser, k-baserna, dels lantmäteristyrelsens arkiv och dels lantmäteriverkets arkiv. Till denna grupp databaser inkluderas även Lantmäteriets arkiverade förrättningsverksamhet. Totalt beräknades akterna, vilka innefattar förrättningar till ett antal om 3 854 121 akter, (Lantmäteriet, 2018d). Arken innehåller utöver akterna även andra dokumenttyper i databaser för detta, så som till exempel Inskrivningsmyndighetens närarkiv, (imna) för avtalsservitut.

4.1.3 Andel BN-akter som återstår att skanna

Den totala uppskattning av antalet förrättningsakter, som ännu ej skannats utan arkiveras analogt på kommuner uppdateras löpande och beräknas för närvarande till 169 125 akter (Fryk, 2017). Dessa utgör cirka 4,3 % av Arkens förrättningsarkiv, som enligt Lantmäteriet (2018d) uppgår till 3 854 121 akter. Se fig. 1. Andel BN-akter som återstår att skanna.

Figur 1. Andel BN-akter som återstår att skanna.

4.2 Intervjuer

4.2.1 Kommuner

Ett urval om kommuner har intervjuats för att ge en bild av skanningsarbetet som utförts respektive återstår i kommunerna. Nedan följer en sammanställning av vad som framkommit vid intervju med respektive kommun. Danderyd, Eskilstuna och Oxelösund har skannat sina BN-arkiv och kan således besvara vilka effekter skanningen gav och hur kommunen och andra påverkas av skanningen idag. Eslöv och Mönsterås kommun har beslutat att skanna sitt material och är ”pågående” kommuner, vilka antingen skickar sitt material, eller väntar på att nästa budgetår ska infalla, så att satsningen kan genomföras. Oskarshamn och Storumans kommun har valt att avvakta med digital arkivering i Arken och har intervjuats för att se vilka hinder en skanning av återstående akter har och vilka önskemål som finns för skanningsarbetet.

4.2.1.1 Danderyd – skannat

Danderyds kommun har nyligen skannat sitt arkiv och Lantmäteriets kontaktperson på kommunen, som medverkat i inventering, packning och skanning har intervjuats. Intervju har även hållits med Lantmäteriets samordnare för Danderyds BN-arkiv, se avsnitt 4.2.4 Lantmäteriets BN-samordnare. Följande stycken behandlar hur skanning fungerat med kommunen. Vid utdrag ur FR upptäcktes att ungefärligt antal om 11 000 registrerade akter saknades i Arken (Fryk, 2017). Vid leverans av Danderyds arkiv framkom att en volym om totalt 9 753 akter, som skannats fanns i analog form i Danderyd, beskriver Lantmäteriet (2017b, 2018a och 2018b).

Kommunens syfte med skanningen var främst att enklare kunna bevara handlingarna, men även tillgängliggöra informationen där i. Kommunen önskade även effektivisera hanteringen av akterna, tillgängliggöra dem samt överlåta handläggningen av akter till Lantmäteriet. Möjligheten sågs även att genom en skanning av BN-arkivet kunna minska belastningen på närarkivet. Handlingarna kunde nämligen efter skanningen arkiveras av Stadsarkivet längre ut från centrum. Samtliga effekter som önskades innan skanningen sågs i intervjun ha uppnåtts efter skanning.

BN-arkivets akter används både i planläggning och bygglovshandläggning inom kommunen. Detta medförde att kommunens handläggare tidigare var tvungna att gå till arkivet och leta efter akter i plan- och bygglovsprocesserna. Liknande förfarande gällde även vid mätning, gränspåvisning och gränsmärkning av kommunens fastighetsgränser. När kommunen hade avtal med Lantmäteriet för utförandet av kommunala förrättningsförberedelser, vidare KFF-avtal, var denna sökning efter akter en given del av arbetet. Här utöver begärdes även akter ut av kommuninvånare,

myndigheter och företag, varpå akterna fick kopieras och lämnas ut till de sökande. Mestadels var det fråga om akter från tomtmätningar, tomtindelningar och stadsplaner.

Möjligheten att mäta i äldre kartor sågs under intervjun kunna försvåras vid en digitalisering av handlingarna. Det kan vara svårt att veta om den digitaliserade kartan presenteras i rätt skala på skärmen och är därför inte alltid tillförlitligt att mäta i kartor i Arken. Beroende på skanningsutrustning och kartans skick vid skanning kan även kvalitet i den digitaliserade kartan variera i skalriktighet. Oftast behövs inte mätas i kartor i Arken, men kan bli nödvändigt vid gränsbestämningar eller för att se bredd på samfällda vägar (J. Pettersson, personlig kommunikation, 17 maj 2018).

4.2.1.2 Eskilstuna – skannat

Under intervju med Eskilstuna kommuns MBK-koordinator framkom resultat som redovisas i följande avsnitt. Eskilstunas digitala förrättningsarkiv uppgick, tillsammans med Torshällas BN-arkiv till 11 897 akter (Fryk, 2017). Lantmäteriet sökte före skanningen efter kommunens äldre kartor i Eskilstunas statsarkiv, när vidare utredning krävdes. I kommunens stadsingenjörarsarkiv var handlingarna inte enhetligt organiserade och många handlingar saknades efter att de lånats ut till kommunala bolag. De anställda i arkivet hade skannat delar av de aktserier som fanns, men det parallella digitala arkivet var inte fullständigt och det ansågs också svårt att få någon enhetlig organisation där i vid samordning av arkivet inför skanning.

De analoga akterna används idag mycket sparsamt, eftersom att det totala innehållet finns i Arken. Lantmäteriet använder troligen BN-akterna via Arken dagligen och kommunen ser stora användningsområden i och med att allt material finns samlat i Arken. Detta får användning i bland annat kommunens planprocess. Många olika kommunala bolag lånade tidigare kartor på stadsingenjörskontoret, vilka senare inte kom tillbaka. I skanningsarbetet saknades det därför många kartor. Det är inte ovanligt att flertalet akter behövs undersökas i handläggning av bland annat planprocess eller mätningar. Idag kan kommunen hänvisa enskilda fastighetsägare till Min fastighet hos Lantmäteriet, vilket medför mindre tidsåtgång att serva enskilda sakägare. Med resultatet i hand och tillgång till handlingarna genom Arken upplever nu kommunen effekter av skanningen främst genom:

- Tidseffektivitet och resurseffektivitet i arbetsprocess
- Kommunikationseffektivitet mellan olika avdelningar inom kommunen.

De största fördelarna som Eskilstuna kommun ser efter skanningen är de, som

Lantmäteriet har nytta av dagligen vid handläggning av förrättningar i kommunen. Med Lantmäteriets produktionsutjämning kan även handläggare från andra delar av landet tilldelas ärenden i Eskilstuna kommun. Skanningen har medfört att lantmätarna inte längre behöver vara i kontakt med kommunen för att få tag på underlag till sina förrättningar. Önskemål fanns att tydligare standard tillhandahålls av Lantmäteriet vid arbetet framledes med skanning av BN-arkiv. Även en projektledare önskades i nästkommande skanningar, för att vara tillgänglig i kommunen under hela processen. Vidare önskades tydligare information inför upphandlingen som genomförs i en kommun som beslutat att skanna sitt material. Kommunen önskar veta exakt vad avtalet innebär samt vilket resultat det kan få för kommunens verksamhet.

Utöver ovanstående önskemål är de som arbetar i det digitala arkivet idag ”supernöjda” med resultatet och råder kommuner som inte skannat sina BN-arkiv än att göra det. Det finns med skanningen inte egentliga nackdelar att inte ha sitt arkiv analogt enbart. Det gäller mycket pengar, men vid en frekvent användning av materialet kan resurser inom kommunen läggas på annat än att leta arkivpersonal, som måste leta efter förrättningskartor eller annat material.

4.2.1.3 Oxelösund – skannat

Oxelösunds kommun har skannat sitt arkiv om 1 430 akter och upplever effekterna av att ha ett digitalt arkiv idag. Nedan redovisas information från intervju med kommunen. År 2015 skannade kommunen handlingar, vilka är upprättade från år 1972 och bakåt. Pensionsavgångar och personalrotation av kommunens anställda upplevs som ett hot mot BN-arkivets bevarande och tillvaratagande. Handlingar ansågs bli lättare att nå om de skannades och kompletterade FR. De saknade akterna förvarades i Oxelösund och en ökad säkerhet i akternas förvaring var ytterligare ett syfte med skanningen. Dessa önskade effekter upplevs ha uppnåtts.

När skanningen genomfördes skulle dåvarande karttekniker gå i pension och materialet i kommunens arkiv önskades bli mer tillgängligt även efter personens pension. Kommunens karttekniker arbetar efter fem år fortsatt i arkivet. BN-arkivets handlingar används av kommunen och Lantmäteriet, men även av privatpersoner. Kommunen använder bland annat de äldre tomtindelningarna som skannats i sitt arbete. Vid undersökning av vilka akter som berör en viss fastighet i FR, läser kommunen dessa redovisade akterna som skannats i Arken. Lantmäteriet benämns i intervjun ofta vara i behov av dessa handlingar i sina förrättningar. Fram till år 1972 har Oxelösund haft en egen förrättningsman.

Att enbart hantera de analoga handlingarna upplevs som ett hinder i kommunens

verksamhet. Det var inte svårt att hantera själva handlingarna tidigare, men det var betydligt mer tidskrävande. Fördelarna med skanningen är att det nu anses enklare att nå handlingarna, när alla förrättningar finns digitalt. Det ”går fortare att ta fram en tomtkarta och fler klarar av att genom fastighetsregistret ta fram handlingarna”. I och med att tidsbesparingar görs sparar kommunen även in kostnader, trots skanningskostnaden. Kommuninvånarna upplevs få hjälp med kartor och handlingar snabbare. Kommunen fick även bättre plats i sitt arkiv när akterna kunde flyttas till ett långtidsarkiv, vilket hålls och ägs av kommunen.

Möjligheten att nå handlingarna i BN-arkivet har förbättrats för Lantmäteriets fastighetsbildning i kommunen, menar respondenten. Under de två åren som akterna funnits tillgängliga i Arken har inga akter efterfrågats hos kommunen. BN-arkivets akter söktes betydligt oftare hos kommunen innan. Lantmäteriets arkivhållning och fastighetsbildning upplevs ha blivit betydligt rättssäkrare och effektivare sedan skanningen. Kommunens direkta påverkan av skanningen beskrivs vara effektivitet och därigenom kostnadsbesparingar.

Kommunen rekommenderar andra kommuner att skanna förrättningshandlingarna, med motiveringen att det sparar mycket tid i slutändan. Det förespråkas även att genomföra skanning innan ”alla uvar går i pension, det är lättare för någon som varit med en tid att genomföra hela [skannings-]processen”. Den som inom kommunen får i uppdrag att skanna BN-arkivet behöver ges tid för att genomföra skanningen, så att uppdraget inte enbart utförs när tid finns över.

4.2.1.4 Eslöv – pågående

Eslöv håller på att skanna sitt arkiv, vilket omfattar ett antal om 2 000 akter (Fryk, 2017). Genom inskanningen ses en billigare kostnad för lokaler kunna nås, men även tidsbesparing och därmed kostnadsbesparing i hanteringen av handlingarna. Ett hinder för en effektivare, billigare arkivhållning är arbetstiden i arkivet för att hitta akter samt ekonomin till det. Det sista steget mot en skanning av kommunens BN-arkiv är att prioritera och budgetera för detta i kommunbudgeten. Anledning att detta inte gjorts sägs vara eftersom kommunen anser Lantmäteriet ha den största nyttan av skanningen, men att önskemål om skanning finns sedan länge.

I intervju framkom att flm, fastighetsmäklare och privatpersoner efterfrågar tomtkartor från kommunen någon gång i månaden. Den största användaren av Eslövs BN-arkiv är kommunen själva, samt släktforskare, mäklare och privatpersoner. BN-arkivet, eller stadsingenjörskontorets arkiv innefattar uteslutande tomtmätningar, tomtindelningar samt detaljplaner. Handlingarna dateras från datum när FBLS (SFS

1917:269) infördes 1918 och de fastighetsrättsliga åtgärderna tomtmätningar och tomtindelningar utfördes. Detta fortgick tills nuvarande FBL (SFS 1970: 988) trädde i kraft 1971. Tidigare kommunal registerföring och fastighetsbildning i staden ersattes 1971 av det dåvarande lantmäteriverket. Arkivets handlingar dateras således fram till när arbetet med dessa upphörde under början av 1970-talet. Kommunen har utöver BN-arkivet även arkiv för bland annat bygglov.

Akterna arkiveras idag i kommunens stadshus och kommunens kart- och bygglovsenhet ansvarar för dem. Kommunen arbetar i övrigt digitalt och arkiverar diarieärenden både analogt och digitalt. Kommunen uppgav även att e-tjänsten ArkivSök används i arbetet, för att nå det digitala arkivet Arken. I det analoga arkivet anses det vara svårt att bevara kompetens om arkivet, till följd av pensionsavgångar och personalens rotation. Det enda positiva som upplevts med det analoga arkivet är att originalhandlingarna är tydligare.

Direkta effekter av en skanning som kommunen ser i sitt BN-arkiv är tidsbesparing i letande efter akter och sedan digitalisera dessa, besparing av kostnader och även en mer rättssäker handläggning för kommuninvånare samt tillgängliggörande av akterna för intresserade. Fastighetsbildningen inom kommunen blivit sämre med tiden, men att en skanning av det resterande BN-arkivet skulle öka rättssäkerheten i fastighetsbildningen. Idag sker kommunens fastighetsbildning digitalt hos Lantmäteriet.

Kommunen rekommenderar andra kommuner inför beslutet att skanna så fort det går att få budget till detta och uppmanar kommunerna att inte vänta. Förbättringsförslag framkom i intervjun, att en träff på alla fastigheter som berörs vid sökning i ArkivSök kunde förespråkas. Vidare önskas en bättre kommunikation med Lantmäteriet samt att Lantmäteriet tar på sig gallring, skanning och arkivering av akterna i det fall kommunen packade och bekostade leveransen av sina akter.

4.2.1.5 Mönsterås – pågående

Mönsterås kommun har tidigare tackat nej till erbjudandet att få sitt BN-arkiv skannat. Detta eftersom att handlingarna i så fall skulle tagits över av Lantmäteriet och förvarats hos Riksarkivet i Härnösand. Handlingarna hade upprättats i kommunen och ansågs tillhöra kommunens gemensamma kulturarv. Nu har kommunen behov av att skanna de återstående akterna från sitt BN-arkiv och har avsatt tid och pengar till att få detta i sin budget. Intervju med kommunen har lett fram till följande stycken nedan redovisade, om inget annat anges.

BN-arkivet i Mönsterås innehåller ett uppskattat antal om 700 handlingar, vilka redovisas i FR, men ej har skannats in i FR (Fryk, 2017). Handlingarna är av mycket varierande karaktär och dateras från 1800-talet fram till 1970-talet. De akter som utgör den största delen av arkivets innehåll är tomtmätningar och avstyckningar, men även avstyckningar utmed Storgatan och Sjögatan nämns i intervjun. Arkivet innehåller även gränsbestämningar, klyvningar, samfälligheter för vägrätt och andra resultat av fastighetsbildning. Handlingarna arkiveras i stadsarkivet i kommunhusets källare, en bit bort från var handläggarna jobbar. Oftast används de äldre handlingarna när förändringar i fastighetsindelningen ska göras i den centrala köpingen.

Ungefär en gång i månaden måste respondenten söka i arkivet efter äldre tomtmätningar. Det kan hända om en fastighetsgräns är tveksamt redovisad. I övrigt har kommunen fastighetsgränser digitalt redovisade och behöver endast de analoga akterna för att se fastigheternas exakta läge eller gränsmärkningar för fastigheterna. Den digitala fastighetskartan är en övergripande redovisning av fastighetsindelningen och får inte anses ha legal verkan. Vid mätning och utsättning räcker ändå den digitala kartan för att kunna utföra jobb på platsen. Vikten av att kontrollera de äldre akterna uttalas vid intervjun, för att undvika att något i akterna missas.

Det analoga arkivets används främst när fastighetsrättsliga frågor rörande ombildning av fastigheter eller rättigheter i staden ska utredas i de äldre akterna. Det materialet är inte tillgängligt för Lantmäteriet utan måste tillhandahållas av kommunen vid behov. Det förekommer ett fåtal förrättningar inne i den centrala köpingen, vilket betyder att Lantmäteriet inte handlägger ärenden där akterna gäller så ofta. Däremot har kommunen sett hur bra Arken fungerar, där bara en knapptryckning behövs för att få upp en hel akt på skärmen. I en verksamhet där många nyanställda ska handlägga ärenden där BN-arkivets akter tas upp, anses det lättare om allt material för ärendet redovisades på samma sätt. Detta är även en anledning för kommunen att skanna.

Kommunstyrelsen har tagit med skanningen av arkivet i sin budget och i väntan på att nästa budgetår ska infalla och protokollet justeras ser kommunen fram emot en digital arkivering av arkivets innehåll. Effekter som tros kunna uppnås är främst en enorm tillgänglighet och effektivisering i tillhandahållandet av akterna. Idag har kommunen avtal med Lantmäteriet om att få tillgång till Arken, så de förrättningar som gjorts efter 1972 finns och används varje dag i digital form inom kommunen. En annan effekt av att ha all information enhetligt redovisad i handläggarnas datorer, tror kommunen bidrar med rättssäkerhet i handläggning av akterna. Det ses som ett rättssäkrare alternativ att skanna in de äldre handlingarna i Arken jämfört med dagens arkivering. Det anses även underlätta det dagliga arbetet och spara tid genom en skanning.

Respondenten tror sig vara den enda som varit nere i arkivet. En större säkerhet för alla inblandade kan uppnås inom kommunen och för kommuninvånarna, om akterna skannas in och alla redovisas på samma sätt i Arken.

Kostnaderna anses inte bli annorlunda för kommunen, utan avgiften om 5 000 kronor per år till Lantmäteriet för tillgång till Arken fortsätter. Att skanningen kostar för kommunen anses vara värt det, för att få akterna så pass tillgängliga. Många gånger om dagen använder kommunen funktionen att öppna en akt ur Arken via en övergripande karta. Det enda kommunen saknar är den ej skannade delen i BN-arkivet. Kommunen ser skanning av akter medföra rättssäkerhet, tillgänglighet och effektivisering i arbetet. Rättssäkerheten påverkar troligtvis även kommuninvånarna, framkom i intervjun.

4.2.1.6 Oskarshamn – avvaktar

Oskarshamns kommun har anlitat kommunalförbundet SydArkivera för att förvalta kommunens BN-arkiv. Vid intervjun svarade tre verksamma personer i BN-arkivets användning som arbetade som kartingenjör, mättingsingenjör respektive kartchef i kommunen. Syftet med en framtida skanning är att råda bot på svårigheter att hitta i det analoga arkivet. Digitalisering av de återstående 2 500 akterna in till Arken skulle medföra en större tillgänglighet för kommunens invånare och verksamhet. Ett annat problem i det analoga arkivet är att fastigheter ibland byter fastighetsbeteckning och att arkivet då blir svårt att hitta i. Tidigare beteckningar redovisas däremot i FR. Fördelen som kommunen ser i de analoga handlingarna är kvaliteten på kopior därifrån, tillsammans med möjlighet att arbeta med handlingarna trots strömavbrott eller IT-problem.

Idag använder kommunen det analoga kartarkivet dagligen vid utredningar i förrättningar samt vid kundförfrågningar. Ungefär två gånger i veckan inkommer frågor efter akter av personer utanför kartavdelningen. Arkivet innehåller bland annat tomtmätningar, tomtindelningar, förrättningskartor, detaljplaner, nybyggnadskartor, punktskisser och avvägningssdokumentation. Handlingarna förvaras i ett hyllarkiv med mappar av kommunens kartavdelning, vilken använder arkivet dagligen. Akterna som åsyftas i studien dateras från ungefär 1900 fram till 1972. För att kommunen ska uppnå en mer digital verksamhet finns ekonomiska hinder. De digitala arkiv som används idag är Arken, med de yngre förrättningsakterna digitaliserade. De äldre från innan 1972 är inte digitaliserade. Dagens fastighetsbildning arkiveras digitalt och en kopia sätts även in i pärmstruktur i arkivet.

Effektivare tillhandahållande tros kunna uppnås om kommunen skannade sitt arkiv,

då främst för privatpersoner. En skanning av akterna i arkivet upplevs kunna effektivisera och förbilliga arkivhållningen. Handläggningstider i service av allmänheten och fastighetsbildning upplevs kunna förbättras med en skanning av arkivet. Det anses vara en hög engångssumma för att skanna, men kommunen tror att denna kan tjänas in över tid. Kommuninvånarna upplevs få en smidigare tillgång till sin fastighetsinformation. Kommunen ser gärna en ny ekonomisk beräkningsplan med möjlighet till avbetalning eller leasing av skanningskostnaden över en längre tid.

4.2.1.7 Storuman – avvaktar

Storumans BN-arkiv omfattar 500 akter i FR som ännu inte skannats (Fryk, 2017). Efter inventering av kommunens analoga arkiv beräknades ett antal om 450 akter. Det som framkommit i intervju med handläggare respektive plan-handläggare är att kommunen idag inte upplever något större behov av att skanna handlingarna. I de fall då Lantmäteriet handlägger förrättningar inom kommunen kommer en mättningsman till kommunen för att utreda i arkivet, om behov finns.

Att förrättningar nu handläggs på nationell nivå, oberoende av vilket län ärendet omfattar ansågs inte vara ett problem, eftersom Lantmäteriets kontor i Lycksele eller Umeå oftast handlägger ärenden i kommunen. Detta bekräftades i samtal med Lantmäteriets nationella produktionssamordnare; när ärenden fördelas till handläggare med olika geografiska lägen tas hänsyn till ärendets geografi, för att flm ska handlägga förrättningar i närheten av sin positioneringsort. Detta gäller såtillvida att resurser för detta finns (K. Widborg Ahlstrand, personlig kommunikation, 25 maj 2018). Detta medför att de handläggare som arbetar med förrättningar inom kommunen redan känner till arkivet och vet hur de ska söka i det. Kommunen ser det som en statlig angelägenhet, att få BN-arkivet skannat, med syfte på förrättningsverksamheten. Vill Lantmäteriet ge kommunen ekonomiskt stöd till skanningen, så ser kommunen positivt på att hjälpa till vid skanningen.

BN-arkivet innehåller bland annat tomtmätningar och tomtindelningar från åren före 1972. Handlingarna som skapats därefter finns redan i Arken och kommunen har tillgång till dessa genom KFF-avtal mellan kommunens mättningsavdelning och Lantmäteriet. Ett sådant avtal innebär att kommunen utför förrättningsförberedelser inför förrättningar och kan träffa avtal om tillgång till Lantmäteriets e-tjänster. BN-arkivets handlingar finns i kommunkontorets källare och används för att göra fastighetsförteckningar och till kontroll av fastighetsbeteckningar. Därför är arkivet organiserat efter detta behov. Kommunen ser sig ha god ordning i sitt arkiv, vilket mestadels används av kommunen och mättningsingenjörer i plan- och förrättningsarbete. Privatpersoner ansågs inte använda arkivets handlingar i någon

större utsträckning, utom vid försäljning av fastigheter. Fastighetsgränsers exakta läge kan ibland kontrolleras i äldre tomtmätningar och en digitalisering av dessa ansåg kommunen kunde bidra till ett effektivare tillhandahållande.

Kommunen såg inga direkta behov av skanningen som motsvarades av kostnaden för detta. Däremot såg kommunen andra kommuner, utan en lika bra ordning på handlingarna kunna ha problem med rättssäkerhet och tidseffektivitet i förrättnings-handläggning. Det finns risk att handlingar gallras inom andra kommuner, om tomtindelningars och tomtmätningars verkan och innebörd inte inses och tillvaratas av kommunen. Det upplevdes inte heller rättssäkert i de fall en tomtmätning missades i en planprocess. Detta skulle medföra ytterligare kostnader och bli tidskrävande för kommunen.

Storuman ser inga större skillnader i tid av att skanna in sitt material, eftersom arkivet finns i kommunhuset och det är inte ofta som handlingar behövs därifrån. Det anses vara Lantmäteriet som kan göra större tidsvinster, genom att inte behöva ha resurser till att hitta akter i analoga arkiv. För att reducera tid och kostnader ser kommunen det som en del av det arbetet att skanna in handlingarna i Arken. Kommunen önskade även stöd från Lantmäteriet, för att mindre kommuner skulle kunna genomföra skanningen.

4.2.2 Utredningspoolen

Lantmäteriets fastighetsrättsliga utredare i fastighetsbildningens regioner Nordväst och Sydöst utreder fastigheter och samfälligheters egenskaper på beställning åt flm, kommuner och andra myndigheter. Hur utredningarna vanligen går till redovisas nedan, tillsammans med synpunkter på arbetet med analoga och digitala arkiv. Följande avsnitt har sammanställts utifrån intervjuer med respektive regions utredare i Utredningspoolen.

Efter intervju med utredare framgick att Utredningspoolen ska utreda 1 000 ärenden per år, en siffra som år 2017 sagts vara 1 077 stycken. Detta i relation till antalet ärenden som genomströmmar verksamheten per år är ungefär 7,8 % av det totala antalet om 13 788 avslutade ärenden år 2017 (Lantmäteriet, 2018c).

4.2.2.1 Region Nordväst

I Region Nordväst gör lantmätarna för det mesta sina egna utredningar, medan Region Sydöst istället beslutat att större utredningar ska beställas hos Utredningspoolen. Det finns olikheter i arbetssättet på så sätt att flm i Region Nordväst har ett annat synsätt och mer kunskap än flm i Region Sydöst. Därav beställer endast flm i Region Nordväst

utredningar från Utredningspoolen vid särskilt komplicerade fall eller vid tidsbrist. Region Nordväst har även nationellt ansvar för fastighetsförteckningar till kommuner och myndigheter samt Naturvårdsverkets beställda utredningar. Kommuner som arbetar fram planer behöver också utföra fastighetsrättsliga utredningar av BN-akter, vid behov. Kommunerna måste alltså undersöka stadsbyggnadsarkivets akter för att gå vidare i planarbetet. Kommunerna är även en stor grupp av de som normalt beställer utredningar från Utredningspoolen. Under 2017 inkom 30 ärenden för utredning till Utredningspoolen Nordväst, varav 18 kom från flm, 8 från kommuner och resterande 4 inkom från andra myndigheter.

I stad redovisas inte många rättigheter i de äldre akterna, utan mer åtgärder så som tomtmätningar. Kommunerna besvarade frågan olika, men en kommun som skannat sitt BN-arkiv tenderade ha ett större behov av att utreda fastighetsförhållanden i äldre akter än kommuner som inte skannat sitt material. En kommun som skannat såg sig nästan aldrig behöva använda det analoga arkivet, sedan skanning genomförts. Det arkivet har nu flyttats till ett långtidsarkiv.

En kommuns storlek kan ha inverkan på arkivets ordning. En större kommun med fler arkiverade åtgärder och handlingar att ha koll på hade ofta en bra ordning i arkivet. I Eskilstuna genomfördes en stor skanning, vilket var positivt menade respondenten, eftersom två BN-arkiv skannades, Eskilstunas och Torshällas. De problem som uppstod var att olika byggnadsnämnder hade fastighetsbildat som separata organ men senare uppgick i samma kommun. Detta ordnades genom att ge handlingarna från arkivet två olika aktserier, beroende på vilken byggnadsnämnd de kom ifrån.

Fördelarna som en av respondenterna upplever i Eskilstuna kommun är att besök på kommunen nu inte längre behöver dra resurser från arbetet med handlingar från BN-arkivet. Det kan även ses som en billigare lokalhyra har framkommit, eftersom handlingarna inte måste hållas lika lättillgängliga. Det har uttryckts att förhållandena efter skanningen är "så bra de kan bli" när allt är inskannat i Arken. Många åtgärder har inkommit till FR, utöver de som tidigare var redovisade, vilket har höjt kvaliteten i FR. Tidigare kunde olika registreringar innebära samma åtgärd, information som nu är samlad under ett och samma ställe i FR. Härutöver kan nu alla som behöver nå akterna få direkt tillgång i den digitala plattformen Arken utgör och behöver egentligen inte alls kontakta kommunen för att få tag på information i akterna. Kommunen behöver genom detta inte heller kopiera upp handlingar som söks från BN-arkivet, vilket medför mindre slitage på handlingarna och mindre resurser i arkivhållning för kommunen.

Kommuner som skannar kan senare arkivera handlingar på ett mindre centralt ställe i kommunen och får på det viset minskade kostnader för att hantera BN-arkiven. Kommunen behöver inte heller fysiskt hantera de analoga akterna, utan kan direkt handlägga utifrån material som tillhandahålls genom den digitala plattformen. Kommuninvånarna kan genom Min fastighet komma åt akter istället för att behöva efterfråga kartor och annat hos kommunen.

4.2.2.2 Region Sydöst

Region Sydöst genomför inte fastighetsförteckningar, som Region Nordväst gör. Istället hjälper Utredningspoolen flm med utredning av historiska dokument, laga skiften och annat som behöver utredas för att flm ska kunna fatta bra och riktiga beslut. Utredningarna inkommer som beställningar till poolen och tilldelas en utredare, när inte flm eller annan myndighet själva kan utreda fastighetsrättsliga förhållanden. Flm fyller i berörd fastighet och vad utredningen ska användas till. Ofta utreds om det finns samfälliga vägar eller andra bestämmelser på fastigheten i förrättningen. Beställningen fördelas mellan utredningspoolens tillgängliga utredare som arbetar med att säkerställa kompetens och kvalitet i arkivforskningen samt att underlätta förrättningsprocessen. Detta ska resultera i att förrättningsärendena får en större genomströmning. Akterna används primärt av Lantmäteriet och kommuner, såg utredarna, men även av släktforskare.

Effekter av skanning av de återstående BN-arkiven som region Sydöst påtalade var tidsbesparingar för Lantmäteriet och kommunerna. Poolen i region Sydöst såg även rättssäker handläggning vara en effekt av skanningen. De ej skannade akterna som legat i respektive kommunarkiv måste beställas av flm, vilket utredarna ansåg tidskrävande. En utredning ska ta tio arbetsdagar, men om flera dagar går åt till att eftersöka akten ges mindre tid till att göra en bra utredning. Att få mer material inskannat ger utredarna en bättre möjlighet att hitta information som behövs i deras arbete, vilket är ”mycket värt” och ger en smidigare handläggning. Om arkiven skannas anser utredarna även arkiven ha större chans att finnas kvar i framtiden. Det måste inte grävas i arkiven och inte heller finnas samma utrymmen för dem. En utredare såg även en vinst för kommunen i att skanna arkiven, trots skanningskostnaden.

4.2.3 **Förrättningslantmätare**

För att ge svar på hur en frekvent användare av de äldre akterna ser på skanningen, har flm från Lantmäteriets division för fastighetsbildning i region Nordväst och Sydöst intervjuats. Nedan presenteras resultatet från intervjuerna.

4.2.3.1 Arbetsprocess vid lantmäteriförrättning

Respondenterna uppgav att de sällan kom i kontakt med de äldre kommunala arkiven. Arken används däremot dagligen och de olika akterna som ligger till grund för kommande förrättningar utreds noggrant i så gott som varje ärende. Ofta är flm i kontakt med de äldre akterna, men då vid landsbygdsförrättningar och då berörs inte FBL, som BN-arkiven uppkommit igenom. Akternas innehåll sägs vara densamma och ha lika rättsverkan, oberoende om de finns i Arken eller ute på respektive kommunkontor. Oftast finns alla rättigheter och åtgärder redovisade, uppger en av respondenterna. Däremot skulle en kvalitetsmärkning i FR vara bra, för att visa att åtgärdsförhållandena eller rättighetsförhållandena är fullständigt utredda och att allt därför får anses fullt utrett. FR har ingen rättsverkan, utan för de legala gränserna eller för rättigheter som beslutats tidigare ska flm gå in i äldre akter och söka information om detta.

De akter som normalt efterfrågas från BN-arkiven är mindre förrättningar, eftersom sådana akter ofta berör områden inom stadsmiljö. Det kan röra sig om tomtmätningar, tomtindelningar, avstyckningar eller fastighetsregleringar. Det är väsentligt att flm känner till att de åtgärder och rättigheter som står med kan vara bristfälligt redovisade. Om akter inte finns redovisade i FR, menar flm, att det är svårt att veta om det finns fler bestämmelser än vad som redovisas i FR. Det innebär i sådana fall en brist i FR som får en viss rättsosäkerhet som följd.

Vid intervju med specialistlantmätare vid Lantmäteriet i Gävle framkom att ett ärende handläggs efter att ansökan inkommit till lantmäterimyndigheten. Därefter tar ärendemottagningen emot och bereder ärendet initialt. Om ansökan innehåller tillräcklig information om vad som önskas genomföras samt uppfyller grundläggande formella krav för att prövas, kommer ärendet tilldelas en flm. Flm utreder vilka förhållanden som gäller för de fastigheter som berörs och gör bedömningar av vilka utredningar som krävs innan beslut tas i förrättningen. Sedan hösten 2014 har Lantmäteriets verksamhet präglats av produktionsutjämning, vilket innebär att det kontor som handlägger ett ärende inte alltid ligger närmast ärendets område, skriver Lantmäteriet (2016). Det kontor som först kan handlägga ett ärende handlägger det och med detta system kortas handläggningstiderna och verksamheten effektiviseras skriver Lantmäteriet vidare. Lantmäteriet (2017c) menar att genom en ytterligare digitaliserad fastighetsbildning uppnås tidsbesparingar som önskas i förrättningarnas handläggning, vilket också är ett regeringsuppdrag till Lantmäteriet.

4.2.3.2 Effekter av skanning av BN-arkiv

Med en skanning av de återstående BN-arkiven bör en effektivisering i arbetsprocessen kunna uppnås. Flm ”behöver inte bry sig då, utan då går det enkelt och smidigt”. För en rättssäker förrättningshandläggning anses att flm måste ha en viss erfarenhet, för att kunna göra bedömningar när ett ärende är tillräckligt utrett för att kunna ta beslut. De som får en förbättring i och med skanningen får därför anses vara flm i högsta grad, men även kommuner till viss del. Kommunerna bör inte behöva kopiera akter och skicka till flm eller andra intresserade om arkiven finns digitalt i Arken, tillgängliga för alla.

Kommuner som inte skannat kan med fördel få förklarat nyttan av att ha arkivet skannat, att de inte behöver lägga tid på arkivet och att de kan slippa förvara akterna på samma vis som idag. Det finns en risk för att akter inte kan nås, vilket medför en rättsosäkerhet. Det finns även risk att de äldre akterna nöts och förstörs vid den dagliga hanteringen. Med en skanning kommer handläggningen bli smidigare och akterna bevaras på bättre sätt, när de inte slits lika mycket.

4.2.3.3 Utvecklingsmöjligheter i förrättningshandläggningen

Vid intervju framkom även att flm kom i kontakt med de äldre arkiven vid arkivutredningar, vilket i Linköping kunde uppskattas till någon gång i månaden. FR är inte tillförlitligt, har framgått i flertalet intervjuer med flm. Förhållanden i de tidigare utförda akterna måste utredas vidare för att bland annat hitta legala gränser och rättigheter. Flm såg inte kommuner använda de äldre akterna så ofta, eftersom en del kommuner redan skannat sitt material och andra kommuner har egna digitala arkiv. Vidare såg flm mäklare och fastighetsägare vara de som normalt efterfrågade äldre akter från BN-arkiven. De äldre handlingarna som normalt söks är tomtmätningar.

Svårigheter som upplevs i förrättningshandläggningen kan vara arkivutredningar, eller om någon annan än flm gjort utredningen, så att oklarhet uppstår hur utredningen ska tolkas. För att säkerställa att uppgifter eller gränserns lägen stämmer är det viktigt att utreda fastigheters egenskaper och åtgärder i BN-arkiv. Är ett BN-arkiv inte skannat måste kommunen kontaktas för att söka efter akterna. Om dessa äldre akter som inte skannats skulle föras in i FR, menar flm att förrättningarna skulle bli betydligt mindre tidskrävande och mer rättssäkra. En stor gemensam nytta av skanningen, som flm ser är de äldre akternas ökade tillgänglighet. Akternas tillgänglighet är även något som ses effektivisera handläggningen för flm. I avseende på de äldre akternas utredning, samt tillhandahållande av information till förrättningar ses effektivisering inom tids- och kostnadsbesparingar kunna göras genom en skanning av de återstående BN-arkiven.

4.2.4 Lantmäteriets BN-samordnare

Lantmäteriets BN-arbete utförs genom en heltidstjänst utspridd på olika BN-samordnare i landet, vilka parallellt har andra arbetsuppgifter. Dessa samordnare för kontakten med kommuner som vill, eller kan tänkas skanna sina BN-arkiv. Kontakten med MKC och verksamheten i Arken sköts av samordnare på huvudkontoret i Gävle. Kommunerna har ofta en eller ett par personer, vilka är experter på kommunens arkiv och har full kontroll på sitt arkiv. Vid intervjun påtalades problemet som uppstår när dessa experter går i pension eller byter arbete och kunskapen om arkivets innehåll inte finns kvar. För att handlägga förrättningar och hantera arkivets innehåll fordras kunskap om hur akterna hör ihop och att det inte nödvändigtvis är enbart en akt som bör sökas samtidigt i en förrättning. Ibland måste flera akter undersökas för att hitta det som söks och om fler ska kontakta kommunen flera gånger för att begära ut akter tar förrättningen mycket längre tid än om allt finns tillgängligt och redovisat i Arken. Det är därför av stor vikt, menar en BN-samordnare, att allt material digitaliseras och på så sätt får en enhetlig och allmänt vedertagen redovisning.

4.2.4.1 Arkivering av de äldre förrättningsakterna

Det finns i dagsläget ingen gemensam och enhetlig arkivering för dessa kommunala arkiv eftersom att kommunerna själva beslutar hur och var deras förrättningsakter ska arkiveras och hållas tillgängliga. Akternas tillgänglighet och läsbarhet är därmed inte säkrad, vilket åtgärderna i dessa akter inte heller är. Det innebär alltså en risk att förlora information om åtgärder som fortfarande påverkar fastigheter. Dessutom är inte informationen åtkomlig och hanterbar i samma utsträckning på alla platser i landet. Tidigare har även pappersnedbrytning behandlats, något som också är beaktansvärt vid arkivering av de äldre förrättningsakterna. United Nations (2000) beskriver även hur fuktiga miljöer kan krympa pappren. Vid intervju framkom även att de analoga kartbladen från BN-arkiven som utlånats kunde återlämnas till arkivet blöta eller fläckiga. Detta till följd av till exempel regnväder vid förflyttning eller kaffebläckor från arbetet med handlingarna. En sådan hantering där de ömtåliga originalhandlingarna utsätts på yttre påverkan uteblir vid digitalisering av BN-arkiven och kartbladens olika användare kan istället arbeta utifrån de digitala kartbilderna.

Riksarkivet bedriver genom MKC i Fränsta den största avdelningen i Europa för ”digitalisering av kulturarvsmaterial i stordrift för myndighet och andra offentliga organ”, (Riksarkivet, 2016). Fränsta är uteslutande den enda möjligheten att skanna förrättningsakter till Lantmäteriets digitala förrättningsarkiv Arken, vilket både Lantmäteriet och kommuner visat intresse av.

4.2.4.2 Arbetsprocess vid skanning av BN-arkiv

I intervju och studie av Lantmäteriets interna manualer har följande framkommit. När ett BN-arkiv beslutats att skickas på skanning tas först kontakt med Lantmäteriet, sedan inventeras arkivet. Efter inventering skickas så kallade lucklistor till Lantmäteriet, som sedan utgör materialet för registrering av metadata inför skanning av de analoga akterna. Vidare finns en checklista för BN-samordnare, där de steg som vid skanning av ett BN-arkiv alltid efterföljs. Denna arbetsprocess har sedan 2017 förenklats och gjorts mer effektiv för användaren, framkom under intervju.

Ett hinder Ekonomistyrningsverket upptäckt i en studie av digitalisering av det offentliga Sverige är bristande kompetens bland många offentliga aktörer (Ekonomistyrningsverket, 2018). Lösningen på detta är samverkan och kompetenssatsningar, men även tvärssektoriell utveckling utifrån medborgarnas och företagets behov, menar Ekonomistyrningsverket, vidare ESV, (2018). Denna utveckling styrd av samhällets behov upplever ESV (2018) behövas följas upp systematiskt oftare än på årlig basis. Vidare visade ESV även genom en enkätundersökning av kommuners digitalisering att 50 % av de responderande aktörerna håller på att införa e-arkiv och 12 % hade infört det (Ekonomistyrningsverket, 2017). En del kommuner skannar inte hela sina arkiv, utan benämns "delvis skannade" arkiv. Dessa arkivserier innehåller främst akter som planakter med tomtindelningar, eller förrättningsakter från tomtmätningar. Tomtmätningar är en av de viktigaste akterna i ett BN-arkiv, som Lantmäteriet vill få tillgång till, för exempel se Bil. B, sid. B4.

För skanningskostnader av ett BN-arkivs kan följande beräkningar göras. Eftersom arkivets antal akter ofta är känt kan en överslagsberäkning om 100 kronor per akt användas. Det vore högst ovanligt, eller till följd av kommunens egna speciella önskemål om en skanning överstiger detta. Ju fler akter som skannas, desto högre blir alltså totalkostnaden för skanningen. Lantmäteriet ställer upp med en BN-ansvarig kontaktperson, tillgänglig för frågor om packning eller arkivering av akter. Vidare ställer kommunen upp med personal som inventerar, packar och skickar materialet för skanning. En del kommuner väljer sedan att endast skanna arkivets förrättningsdel, för att det är där förbättringar anses behövas i fastighetsbildning. En del kommuner har skannat sitt arkivs planer och använder interna egna system för att komma åt äldre plankartor. Detta för att slippa eftersöka dem i BN-arkivet och en del kommuner ser det därför som en onödig kostnad för kommunen att behöva skanna handlingarna en gång till. Idag är det dock nödvändigt att välja MKC som skanningsfirma för att få in akterna i Arken, eftersom Lantmäteriets och Riksarkivets myndighetssamverkan kring skanningen är den enda möjligheten för akterna att digitaliseras in till Arken.

4.2.5 Arkivarie Lantmäteriet

Nedan redovisad information baseras på intervju med en av Lantmäteriets arkivarier. Det framgick att BN-arkiv inte är vanligt förekommande i dagens arbete med arkiv. Fokus ligger istället på projektverksamhet inför integrationen av ett nytt IT-system som gemensamt ska ersätta Arken och Lantmäteriets handläggningsstöd Trossen.

4.2.5.1 Dagens arkivering i det digitala förrättningsarkivet Arken

Arkens tillämplighet anses idag vara bra, men enbart för stora mängder likadana data. De data som utgör Arkens innehåll består till största delen av förrättningsmaterial och historiska kartor. Idag upplevs behovet av lagring av flera olika handlingar och dokumenttyper vara stort. Dessa dokumenttyper kan till exempel vara verksamhetsberättelser och styrdokument. Det tar nu lång tid att utreda från fall till fall hur varje dokumenttyp som inte är förrättningsakter eller kartor ska arkiveras på ett enhetligt och systematiskt sätt. Lantmäteriet uppfyller för närvarande ingen enhetlig arkivstandard. Däremot följer Lantmäteriet flera av Riksarkivets föreskrifter för arkivering, men tolkningssvårigheter kan ibland vara en utmaning i Lantmäteriets och många andra myndigheters arkiveringsarbete.

Att inte ha alla rättigheter och åtgärder redovisade bidrar till osäkerhet för individen i de fall en rättighet inte kan säkerställas i förrättning (M. Fryk, personlig kommunikation, 14 december 2017). Svensk lagstiftning har sagt vara föråldrad i en digital tidsålder och för att kunna digitalisera Lantmäteriets verksamhet behövs utrymme för digital utveckling ges i juridiken (Lantmäteriet, 2017c). Sveriges arkivmyndighet Riksarkivet har föreskrifter för arkivering av geografisk information: RA-FS 2009:1 och 2009:2 (Riksarkivet 2009a, 2009b). Arken sägs i intervjun vara funktionell i det avseendet den används idag, men att lagring av annan information än förrättningsakter kan vara svårt i Arken. Detta upplevs dock kunna säkerställas i och med den nya plattformen som konsultföretaget Ida Infront nu tar fram.

4.2.5.2 Den nya plattformen med nytt e-arkiv

Lantmäteriet har upphandlat en ny plattform av konsultföretaget Ida Infront. Denna plattform ska bland annat ersätta Arken och Lantmäteriets handläggningsystem för förrättningar Trossen. På Lantmäteriet har projekt startats upp, för att bygga och ta i bruk ett nytt förvaltningsdiarium, tillsammans med ett nytt handläggningsstöd och e-arkiv. Det kommande e-arkivet uppfyller, till skillnad från nuvarande arkivering, ISO-standarden ISO 14721:2012 (International Organization for Standardization [ISO], 2012). Den är en internationell och vedertagen metod att arkivera handlingar med. Standarden kommer ursprungligen från NASA, som använt den i många år, men som 2012 lyfte upp den till att bli en ISO-standard. En annan benämning av standarden är OAIS-modellen, vilken är mycket detaljerad och allmänt vedertagen framgick i

intervjun. Standarden har även översatts till svenska. Acanado (2007) beskriver vidare hur Arken är en nödvändig del för Lantmäteriets handläggningsprocess. Under intervjun framgick även hur det nya systemet, anpassat efter OAIS, kan bli mer processororienterat och både anpassas efter informationsleverantörer och informationskonsumenter i arkivet.

Planen är att fler av Lantmäteriets dokumenttyper ska kunna inrymmas i det nya e-arkivet, vilket senare ska ersätta Arken. Ett mer flexibelt och användarvänligt e-arkiv med fler lagringsmöjligheter än det nuvarande i Arken ses som positivt och nödvändigt för verksamheten. I det nya förvaltningssystemet ska samtliga användningsområden kunna tillämpa OAIS som en enhetlig standard. Planen är alltså att arkiveringen av olika typer av handlingar ska uppfylla ISO-standarderna, men istället som ett helt flöde. Från att ett ärende kommer in tills att det slutarkiveras ska handlingarna diarieföras och arkiveras på ett enhetligt sätt i det nya systemet. I kedjan av den nya arkiveringen ska handlingshanteringen vara så integrerad och enhetlig som möjligt. Detta kommer även vara mer anpassat för stora mängder olik information, som förrättningsakter och verksamhetsberättelser, men även andra dokument som Lantmäteriet ska arkivera.

När det nya e-arkivet utvecklas kommer Arkens system med historiska material och förrättningsakter successivt att avvecklas. Arkens totala innehåll migreras gradvis tillsammans med Lantmäteriets handläggningsstöd Trossen till den nya plattformen. Den nya plattformen har upphandlats av konsultföretaget Ida Infront och provkörs vid tiden för intervjun i april 2018. Tanken är att förvaltningens diarium även migreras in i den nya plattformen och effektiviserar genom detta Lantmäteriets hantering av handlingar. Framöver ses en mer kundorienterad och processbaserad arkivhållning ta form i den nya plattformen. Arkivstandarder uppfylls så gott det går med de äldre systemen i en digital värld, men med den nya plattformen tänks internationella standarder kunna uppfyllas.

4.2.6 Fastighetsmäklare

I detta avsnitt redovisas information om fastighetsmarknaden som samlats in i intervju med fastighetsmäklare, som aktiva aktörer på fastighetsmarknaden. Respondenterna anser en skanning av de resterande BN-arkiven högst lämplig, även om mäklarna själva inte kommer i direkt kontakt med de analoga eller digitala arkiven. Mäklarnas kontakt med innehållet i FR tydliggörs när en försäljning av en fastighet eller bostadsrätt görs och mäklarna rutinmässigt begär utdrag ur FR, för att se vilka åtgärder och bestämmelser som finns för fastigheten. Det som inte redovisas på respektive fastighet i FR, menar respondenterna sakna verkan vid försäljningen. Upptäcks en åtgärd eller rättighet efter försäljningen påverkar detta eventuellt köparen och inte mäklaren.

Respondenterna ser positivt på att digitalisera resterande akter med bestämmelser i, för att säkerställa att även dessa tas upp i försäljning eller fastighetsrättsliga åtgärder. Om till exempel ett servitut inte är registrerat/inskrivet på en fastighet i FR medför detta svårigheter för alla inblandade, mäklare liksom köpare och säljare. Förslagsvis uppdateras FR med samtliga rättigheter och åtgärder som finns ute på kommunerna. Synpunkter lämnades även på att Lantmäteriet och kommunerna kunde förbättra sitt arbete genom kommunikation härom.

4.2.7 Sammanställning av intervjuer

Det har under studien framkommit förutsättningar för digitalisering av de återstående BN-arkiven. Även hinder och önskemål bland aktörer som påverkas av dessa arkiv framkom i intervjuerna. Ekonomiska aspekter kring arkivering eller skanning avgjorde tillsammans med kommunens vilja och intresse i beslutet att skicka sitt material för skanning. På platser där frågan diskuterats beskrev kommunens anställda erfarenheter och åsikter om varför en kommun skannat eller inte skannat sitt material. Det upptäcktes här och tillsammans med kompletterande studier vilka hinder och utmaningar som finns i digital arkivering. Något annat som upptäcktes var att även de kommuner som inte skannat sitt arkiv såg fördelar med att skanna arkivet till Arken.

Flm använder BN-arkivens handlingar till större del än kommunerna, som äger själva arkiven och också ser sig använda arkivet i betydande utsträckning. Utredningspoolen har inte sett någon vidare skillnad produktionsmässigt före eller efter skanning av ett specifikt BN-arkiv. Akter finns antingen eller finns inte redovisade i FR. Oavsett upplevd påverkan såg utredarna gärna att de resterande arkiven kom in i FR. Detta för att öka tillgänglighet och effektivitet, samt spara tid och pengar för kommuner såväl som för Lantmäteriet. Lantmäteriets BN-samordnare såg det väsentligt ur både kommuners och Lantmäteriets synpunkt att skanna in de återstående analoga akterna i landets BN-arkiv. Ur rättssäkerhetsperspektiv samt ur besparingsperspektiv i tid och kostnad sågs en skanning av det återstående materialet nödvändig. Lantmäteriets arkivarie såg Arken som en bra lagringsmiljö för det nuvarande innehåll av förrättningsakter som finns tillgängligt i Arken. Vidare såg fastighetsmäklarna inte behovet av skanningen, eftersom det inte är en naturlig del av arbetsprocessen att undersöka äldre gällande akter vid försäljning av fastigheter. Mäklarna uppmuntrade ändå en skanning av de äldre akterna, för att undvika att rättigheter missas och för att kvalitetsförbättra FR, vilket är en stor del av mäklarnas arbetsområde vid försäljning av fastigheter.

Tabell 2. Sammanställning av intervjuer med kommunanställda.

Kommun	Skanningens fördelar	Skanningens nackdelar	Läge i processen	Åsikt om skanning
Danderyd	Bevarande, tillgängliggörande, överlåtelse, utlokalisering, minskad belastning	Kostsamt	Skannat	+
Eskilstuna	Både kommun och Lantmäteriet har nytta av skanningen, tidsbesparingar, organisering av handlingarna	Stort arbete	Skannat	+
Oxelösund	Bevarande, tillgängliggörande, mycket tidsbesparande, effektivare, kostnadsbesparande, rättssäkerhet, utlokalisering	Inga nackdelar	Skannat	+
Eslöv	Kostnadsbesparing och tidsbesparing i hanteringen, utlokalisering, rättssäkrare handläggning, tillgängliggörande, kompetensbevarande	Ekonomiska hinder, tydligare redovisat i de analoga handlingarna	Pågående	+
Mönsterås	Tillgängliggörande, rättssäkerhet, effektivitet, bevarande	Inga nackdelar	Pågående	+
Oskarshamn	Tillgängliggörande, effektivisering, rättssäkerhet	Hög engångskostnad	Avvaktar	+/-
Storuman	Tillgänglighet	Kostar mer än det smakar	Avvaktar	+/-

5 Diskussion

5.1 Metodval för studien

5.1.1 Inventering av förrättningsakter

Inventering av skannade och ej skannade akter var nödvändig för att beskriva förutsättningarna i kommunerna, vilka återstår att skanna. Detta för att en grundläggande undersökning om vilka effekter en skanning skulle innebära för studien samt vilka kostnader de analyserade volymerna kan tänkas generera. Alternativet hade varit att inte genomföra någon inventering utan enbart genomfört intervjuer för att utreda de förutsättningar och effekter i skanningsarbetet som finns. Inventering av akter bedömdes lämpligt för att utreda skanningsarbetets förutsättningar samt för att ta reda på vilka volymer akter som arbetet behandlar. Detta tillsammans med de kostnader som uppgetts för skanning medför en enklare beräkning för läsare som intresserar sig för skanning och för vad som saknas innan skanning kan genomföras.

Det som varierade i resultatet var respektive kommuns organisation och hur många akter just deras BN-arkiv innehöll. För att ge en samlad bild av hur olika kommuners analoga och digitala arkivverksamhet ser ut kan fler kommuners arkiv studeras. Inventeringar som genomförts och studerats får ses representativa för kommunen i sig samt liknande kommuner med motsvarande mängd akter samt liknande omfattning av fastighetsbildning som skett i kommunen efter 1972. För en nationell undersökning av kommuners BN-arkiv bör fler kommuner inventeras och intervjuas, för att få ett större urval.

Uppgifter om de ej skannade akternas antal har lämnats av respektive kommun, vilket medför att värdena är godtyckliga eftersom BN-arkivens fullständiga innehåll inte beräknats akt för akt. Detta har emellertid gett en överblick av läget i olika kommuner som ej skannat och ses som en översiktlig redovisning av arbetet som återstår. En viss arkivlådas innehåll inventeras lätt om kunnig arkivpersonal vet hur många akter varje arkivlåda rymmer och på det sättet kan ge en siffra på hur många akter arkivet innehåller. Förrättningshandläggningens möjligheter att effektiviseras och göras mer rättssäker samt kommuner och andras påverkan av skanningen, torde besvaras delvis genom en inventering av delar av dessa arkiv. I syfte att undersöka vilka volymer som skulle påverka handläggning och Arken-användare har det ansetts brukligt att, liksom BN-samordnare på kommunerna, undersöka akternas antal för att förstå kommande arbetes omfattning.

5.1.2 Intervjuer

I de fall respondenterna hade ont om tid men ändå ville medverka, kunde intervju fortgå via mailkontakt med berörda respondenter. Denna form av intervju över mail blev ett komplement till de personliga intervjuer som hölls i realtid. Att kunna svara på intervjufrågor via mail gav eventuellt respondenterna mer tid att reflektera över och ge utförligare svar på frågorna.

Intervjuer som forskningsmetod visade sig under arbetet kräva en del tid, när samtliga respondenter enbart kan svara i mån av tid och även arbetet efter en intervju med renskrivning och formatering in i uppsatsen. Denna metod ansågs även vara en given del för att uppta information om arbetet och effekter av skanningen. Det har tidigare endast behandlats i ett fåtal dokument om bland annat arbetsprocesser, vilka effekter skanningen kan få. Med hjälp av respondenternas erfarenheter kunde information om digitaliseringens effekter appliceras till studien BN-arkivens innehåll. Många av respondenterna från kommunerna arbetar mer eller mindre aktivt med arkivens innehåll och känner till vilka behov och/eller effekter av skanning som finns. Många avsnitt som kom fram genom intervjufrågorna gav upphov till fortsatta studier inom ämnet under arbetets gång, vilket kan upplevas som väl omfattande med tanke på uppsatsens nivå. Intervjufrågorna skulle därför kunna avgränsas och uppta mindre områden, för att få arbetets resultat mer fokuserat och sammanfattande.

De respondenter som företräder fastighetsmarknaden är betydligt avgränsade och kan med fördel utökas under fortsatta studier inom ämnet. Uppsatsen syftade i första hand till att klargöra effekter för kommuner och Lantmäteriet vid en skanning av de återstående förrättningsakterna i BN-arkiven. Svar från fastighetsmäklarna gavs på lika form av respondenter som togs upp till intervju, men kan eventuellt variera vid andra geografiska lägen och med ett större antal respondenter.

5.2 Studiens resultat

5.2.1 Inventering av förrättningsakter

5.2.1.1 Antalet inventerade akter

Siffrorna från manuella inventeringar och saknade akter i FR visade sig stämma bra överens med varandra, varför en bedömning att de två siffrorna kan användas för att beräkna återstående antal ej skannade akter kan anses rimlig. Överensstämmer den estimerade mängden akter med antalet skannade akter efter en skanning, så kan den totala mängden återstående akter troligen appliceras på ett nationellt perspektiv. De

kommuners BN-arkiv som inte skannats har uppskattats omfatta drygt 169 000 akter. Detta återger en ungefärlig volym återstående akter som ännu inte skannats.

De aktbeteckningar som inte matchat en inskannad akt i Arken har inventerats maskinellt. Utifrån den inventeringen har volymen av BN-arkivens ej skannade akter uppskattats. Denna studie har jämfört det uppskattade antalet ej skannade akter med antalet akter som skickats för skanning i tre kommuner. Antalet ej skannade akter som uppskattats visade sig till stor del stämma bra överens med antalet akter skickade för skanning från respektive kommun. Med detta kan konstateras att utifrån material som använts i studien har den uppskattade mängden akter kvar att skanna om 169 000 akter en relativt god tillförlitlighet, men bör användas försiktigt.

Eskilstunas antal skannade akter skilde sig i relation till den estimerade volymen akter. Detta kan bero på att Eskilstunas BN-arkiv innehöll akter från två byggnadsnämnder, Eskilstuna och Torshällas. Under intervjun med kommunen påtalades även att kartor från 1600-talet skannats från BN-arkivet. Således spände arkivets dateringar över en lång tid, trots att "BN-arkiv" i studien egentligen bara ska innehålla handlingar från datumen 1918-01-01 till 1971-12-31. Detta avser den fastighetsbildning som vissa kommuner haft möjlighet att hålla under perioden. Många BN-arkiv visade sig i studien även innehålla akter eller kartor utanför detta tidsintervall och tas med fördel med i skanningen när arbetet ändå utförs. Att ytterligare handlingar än som avses med förrättningsverksamhet kan sammanfattas ge Arken en kvalitetsförbättring, även om Lantmäteriet kan tänkas få något mer registreringsarbete genom detta. Storumans uppskattade antal akter i BN-arkivet uppskattades lägre än antalet akter som saknats i FR. Detta kan bero på att de båda beräkningarna är ungefärliga eller att handlingar förkommit med tiden.

5.2.1.2 Effekter av skanning av BN-arkiv utifrån inventering

Mängden akter som redovisas i FR utökas normalt med fler än de akter som räknas upp i FR vid skanning av BN-arkiv. Detta leder alltså till en utökning av både akter som registrerats men inte finns digitalt i Arken samt utökning av akter som gäller på respektive fastighet men inte tidigare redovisats i FR. Detta kan anses öka både FR:s innehåll och kvalitet, samtidigt som det bidrar med arbetstillfällen för Lantmäteriet vid skanning av det återstående materialet. Om samtliga återstående BN-arkiv skulle skannas in samtidigt kan, med fördel, en arbetsgrupp med personer på både kommunkontoren och på Lantmäteriet som arbetar med registrering och arkivering tillsättas. En större samlad skanning kan på statlig nivå ge en mer enhetligt och effektivt utförd skanningsprocess av det återstående materialet.

Resultatet 4,3 % av Arkens totala innehåll får kvaliteten anses höjas markant med de återstående akterna i BN-arkiven. Det är ingen volymmässigt stor förändring av Arken som följer, men akter som inte registrerats utökar innehållet när de skannas in. En utökning med 4,3 % av Arkens totala innehåll kan få stora följder, med tanke på vilken tidsåtgång som bristerna medför för kommuner och flm. Med de återstående BN-akterna kan handläggning av förrättningar men även arkivhållning och tillgängliggörande av akterna förbättras och effektiviseras. Detta med tanke på studiens resultat från intervjuer, men även med tanke på de volymer som fortfarande saknas i Arken. Dessa volymer har, trots sin mindre storlek i förhållande till Arkens totala innehåll i intervjuerna ansetts kunna effektivisera arkivhållning, handläggning av förrättningar samt tillgängliggörande.

5.2.1.3 Rättssäker förrättningshandläggning efter skanning av återstående BN-arkiv

En rättssäker förrättningshandläggning kan anses bli resultatet av att de återstående BN-arkiven skannas. De akter som finns i BN-arkiven och inte finns direkt tillgängliga för flm och andra användare av akterna medför merarbete och ledtider, har visats i studien. Med utförda inventeringar och intervjuer kan ses att en effektivare och mer rättssäker handläggning förrättningar och även hantering av akter torde erhållas.

5.2.2 **Intervjuer**

5.2.2.1 Arkivens användning

Intervjuer med kommunerna besvarade vem som normalt efterfrågat akter från BN-arkiven. Kommunen var överrepresenterade, samt dåvarande kommunala bolag som fanns tidigare. Idag är däremot Lantmäteriet en stor användare, men fortsättningsvis även kommunernas plan- och bygglovsavdelning. Kommunerna ser sig själva ha användning av akterna, men ser Lantmäteriets användning av just förrättningsakterna vara mer kontinuerlig användning av arkivets innehåll. Kommunerna ser sig själva använda akterna, men påtalar Lantmäteriets frekventa användning av just förrättningsakterna. Samtliga kommuner ser en effektivare handläggning av akterna på respektive kommunkontor med en skanning, vilket i de skannade kommunerna inneburit högre tidseffektivitet och rättssäkerhet, men även kostnadsbesparingar i form av resurser som tidigare lades i arkivet på tillhandahållande och bevarande av handlingarna.

Vid skanningen av Eskilstunas BN-arkiv skannades även Torshällas BN-arkiv, vilket innebar mycket jobb i skanningsprocessen att försöka organisera och förstå hur arkivet var uppbyggt. Respondenten på kommunen hade vid inventeringen hjälp av en pensionär som tidigare arbetat flera år i arkivet. Denna kompetens om arkivet

förbättrade arbetsprocessen eftersom respondenten genom detta lättare kunde hitta och packa handlingarna för skanning av arkivet.

Eskilstunas BN-arkiv har tidigare sagts varit oorganiserat med mycket arbete för att digitaliseras. Trots det upplevs nu effekterna av skanningen värda arbetet, för de som arbetar i handlingarna på kommunens sida. Att det stora arbete som lades ner på att skanna handlingarna är värt arbetet illustrerar kvaliteten av att ha arkivet skannat. På den del av kommunen som varit den största användaren av arkivets innehåll har det sagts blivit en tydlig förbättring i tillgänglighet av information. Även effektivitet i arkivering, handläggning och hantering av de äldre förrättningarna har uppnåtts med skanning av BN-arkivet. I studien visas även andra väsentliga kvaliteter med en skanning. Arkivens ömtåliga innehåll, som kan krympa i fuktiga miljöer har beskrivits och kan motivera att äldre handlingar digitaliseras och skannas in i Arken så snabbt som möjligt. Bevarandegraden var även ett vanligt förekommande motiv för skanning hos alla intressenter. Detta ses även bidra till en mer rättssäker handläggning av akterna om de bevaras istället för förstöras av ålder. En digital akt kan nås av betydligt fler, blir betydligt mer tillgänglig och slits dessutom inte heller av att den används. Utmaningen den digitala akten står inför är istället bevarande vid den ständiga teknikutvecklingen, något som kan utredas vidare i fortsatta studier inom ämnet.

5.2.2.2 Dubbla digitala arkiv till följd av kommunala skanningsprocesser

En del kommuner har redan skannat vissa av sina handlingar och kan genom skanning hos MKC få dubbla digitala arkiv. Skanning av annan aktör och arkivering utanför Arken resulterar i att Lantmäteriet inte får tillgång till dessa skannade handlingar lika smidigt som om handlingarna kom till Arken. Kommunen får inte heller ett enhetligt redovisat digitalt arkiv om en del av handlingarna skannats till ett system och en annan del av handlingarna senare skannas in i Arken. Det ligger i flms intresse att ha förrättningsakterna tillgängliga i Arken, för att snabbt komma åt dessa och fortsätta med sin förrättningshandläggning. Å andra sidan kan det ses som en mer enhetlig variant att skanna in samtliga handlingar i ett och samma digitala arkiv, istället för att ha egna arkiv på sidan av. Som en respondent från Oxelösund rekommenderade resterande kommuner: skanna handlingarna så fort som möjligt. Det kan tänkas bespara kommunen annan form av arbete att skanna in arkivet i Arken, istället för att själva skanna och bygga upp ett parallellt kommunalt arkiv.

De akter som främst behövs ur Lantmäteriets perspektiv har ansetts vara förrättningsakterna, medan kommuner ofta använder äldre planer. En del kommuner har redan digitaliserat dessa äldre planer. En samlad enhetlig digitalisering av de äldre handlingarna möjliggörs genom skanningen av akterna till Arken och kan förespråkas.

Detta eftersom digitaliseringen av ett BN-arkiv kan tillgodose kommunens behov av arkivet genom ett klick på aktbeteckningen i FR.

Olika skanningsformat och att inte ha arkivets totala innehåll kan ses som onödigt arbete för kommunen, när allt innehåll med fördel kan samlas i Arken. Genom Arken, som många kommuner verkat använda sig av sedan tidigare, kan information erhållas och bevaras på ett enhetligt sätt, vilket gör innehållet snabbare att genomsöka. En stor fördel är då kommunens karteringsverksamhet söker information i äldre akter, eftersom det ibland efterfrågas fler än en karta från arkivet samtidigt; vid handläggning av planprocess eller förrättning efterfrågas normalt flera akter ur arkivet. Om dessa akter kunde öppnas parallellt upplevs omfattande effektivisering och besparingar kunna göras i tid, personal, kostnad och arkivhållning.

5.2.2.3 Hinder för skanning av BN-arkiven

Genom skanning av de återstående BN-arkiven ses tidseffektivitet uppnås för både Lantmäteriet och kommunens handläggare. Om nyttan av skanningen överväger kostnaderna för hanteringen av BN-arkivet ses det stora hindret mot skanningen elimineras. Hindret som samtliga intervjuade kommuner såg med skanning var nämligen kostnaden för att skanna. Om den sparas in på effektivare handläggning samt tids- och kostnadsbesparingar i arkivarbete bör skanning av resterande kommuner inte ha stora hinder kvar från sitt genomförande.

Ett annat hinder i digitaliseringen av BN-arkiv är att olika kommuners anställda med kunskap har eller börjar nå pensionsålder. En del av dessa väljer att arbeta vidare med detta senare, vilket kan ses nödvändigt för att skanning av arkiven ska gå effektivt till. Detta gjordes i Eskilstunas kommun. I Oxelösund har även arbetet fortsatt efter vederbörandes pension, under hela fem års tid. Av intervjuerna kan utläsas att en kommunanställd utan kunskap om arkivets uppbyggnad och historia, står inför ett betydligt större arbete att försöka organisera, packa och skicka arkivet för skanning än om kunskapen om arkivet varit mer tillgänglig. En risk som kan ses om flera av de kunniga inom BN-arkivens område går i pension eller byter arbete, kan vara att kunskapen om arkivet försvinner och även förståelsen för arkivets innehåll samt behovet av detta. Kunskap om fördelar som kommer genom skanning av de återstående akterna ses nödvändig för att kommuner som ej skannat, ska skanna in sitt BN-arkiv. Ökade risker och ineffektivitet i planläggning ses uppkomma i kommuner som inte skannat in sitt BN-arkiv till Arken. Om detta kan säkerställas genom någon annan åtgärd än digitalt bevarande i Arken har inte analyserats i studien, men kan med fördel utredas i fortsatta studier.

Större kommuner har oftast en bättre ordning i arkiven, framgick i intervju med utredare, som tidigare även medverkat vid skanning av flera BN-arkiv. Däremot behövde inte en mindre kommun nödvändigtvis ha sämre ordning i sitt arkiv. Storumans mindre karaktär, med färre akter om cirka 450 stycken hade ändå en god ordning medan Eskilstuna med ett av de större arkiven på nationell nivå var mycket oorganiserat. Att Eskilstunas kommun hade lånat ut kartor till kommunala bolag försvårade skanningsprocessens organisering. Därför kan en kontroll av arkivets fullständighet anses fördelaktig, för att se om material som lånats ut eller kopierats kommit tillbaka till arkivet innan skanningen genomförs.

En utmaning Lantmäteriet står inför i sin digitala utveckling är lagar och bestämmelser som stiftats innan dagens digitalisering av den offentliga sektorn inletts. Detta upplevs kunna lösas enligt ESV:s förslag om en övergripande, samordnad och väl uppföljd digital utveckling. Om kommun och stat arbetar tillsammans, med medborgarnas och företagens behov i fokus, bör detta kunna nå digital förvaltning inom BN-arkivens och förrättingarnas område såväl som övriga områden. Resultatet i studien visar att digitalisering är något både kommuner och Lantmäteriet eftersträvar.

5.2.2.4 Arbete inför skanning

Större kommuner som inte skannat sitt BN-arkiv upplevde dagens hantering fungera, men önskade stöd eller uppdelning av betalningar för att finansiera en skanning av sina BN-arkiv. Det som troligen skulle bidra till en vilja att skanna i de återstående kommunerna kan vara en tydlig information om vilka effekter som uppnås genom en skanning. Detta går att genom exempel från kommuner som har skannat sitt material motivera de återstående kommuner som har möjlighet att skanna, men inte ser hela nyttan av att få ett nationellt digitalt förrättningsarkiv. Gemensamma standarder i detta önskas även tas fram för att effektivisera både kommuners och Lantmäteriets digitala utveckling. En gemensam arkivering av handlingar kan ses förena Lantmäteriets förrättningsverksamhet med kommunernas kart- och arkivverksamhet i den digitala plattformen Arken.

Inför skanning av BN-arkiv måste en upphandling måste genomföras av kommunen. Denna upphandling har visats vara en omfattande process för en kommun. Det framgick även under intervjuerna att alla effekter och resultat tydligt måste behandlas i ett anbud från Lantmäteriet om skanningen. För att digitalt arkivera handlingar i Arken finns endast en möjlighet, nämligen skanning hos MKC i Fränsta. Lämnar inte MKC bästa anbudet i en upphandling kan en kommun bli tvungen att anta en annan skanningsaktörs anbud med bättre pris för skanning av BN-arkivet. Detta resulterar som bekant inte i att handlingarna kommer in i Arken och blir alltså inte direkt

tillgängliga för Lantmäteriet. Digitaliseringsprocessen av de återstående arkiven kan därför anses försvåras om handlingarna inte skannas så att de blir tillgängliga för både kommun och Lantmäteriet.

5.2.2.5 Effekter av skanning för kommuner samt Lantmäteriet

Många kommuner påtalade Lantmäteriets nytta av en skanning och att detta motiverar att Lantmäteriet skulle finansiera skanningen. Kommuner som intervjuats svarade även att de som oftast begärt ut handlingar och akter från BN-arkivet var kommunen själva, kommunala bolag samt kommuninvånare eller släktforskare. Alltså verkar kommunerna själva använda BN-arkivet mer ofta i sitt arbete. Detta kan härledas till att kommunerna som arkivmyndigheter ansvarar för och tillhandahåller material till Lantmäteriet, kommunens olika delar och andra aktörer.

I en del kommuner är kommunen själv den största användaren av arkivet. Nyttan bör här kunna fås genom en skanning bland annat genom möjligheten att hänvisa sökande av akter till Lantmäteriets e-tjänst Min fastighet eller till Arken. Kommunen bör genom detta kunna spara resurser som nu måste läggas på att eftersöka akter i arkivet. Detta sågs tydligt vid intervju med Eskilstuna kommun. Verksamheten i kommunen anses dra nytta av skanningen genom tillgängliggörande av akterna för anställda inom kommunen, för Lantmäteriet men även för kommuninvånarna som sökt akter.

Besparingar i lokalhyra var generellt även en vinst för kommuner vid skanning av BN-arkiv, förutsatt att materialet inte sorterades tillbaka i samma arkiv efter skanningen. En skanning kan så motiveras, med kommunens effektivare tillhandahållande, bevarande och rättssäkrande. Den stora kostnad som först kan verka övermäktig kan i en del kommuner jämnas ut med andra kostnader kommunen har. Samlas kostnader för arkivpersonal, tillhandahållande för allmänheten och rättssäkerhet i användning av äldre akters innehåll över en längre tid, kan dessa kostnader möjligtvis jämnas ut över lång tid med den stora kostnad en skanning innebär för en kommun. Effekter av skanningen av BN-arkiv, vilka framkommit under studien redovisas nedan:

- Tidsbesparingar för flera inblandade i arbetet med arkiven och akterna
- Tillgängliggörande av akterna för kommuner, myndigheter och medborgare
- Besparingar i arkivkostnader för kommuner samt resurseffektivisering
- Bevarande och rättssäkrande av arkivens akter på fler än analogt format

5.2.2.6 Arken och det nya e-arkivet

I intervjuerna framgick att många idag ser positivt på Arken som lagring för digitala och skannade akter. Systemet som i framtiden ersätter Arken har även sagts bli mer processororienterat och anpassat efter de processer som systemet ska användas i. Det nya systemet anpassas efter både informationsleverantörer och användare av e-arkivet. Skanning in i Arken och efterföljande överflyttning till det nya e-arkivet bör därför ses som en god möjlighet att bevara och tillgängliggöra handlingarna i arkiven. Genom ett mer flexibelt e-arkiv bör dagens hantering av information i de arkiverade akterna kunna rationaliseras. Kommuner som idag använder Arken verkar, åtminstone på de avdelningar som hanterar de äldre akterna, se positivt på Arken som arkiv för handlingar. En tänkt förbättring och utveckling av det nuvarande systemet kan därmed innebära ytterligare positiv inställning till lagring av akter i Lantmäteriets e-arkiv.

5.2.2.7 Alternativa arkiveringsmöjligheter

I studien har inte undersökts vilka andra arkiveringsmöjligheter än vad det digitala arkivet Arken kan utgöra. Däremot kan det nya e-arkivet ses som en god möjlighet att arkivera och bevara akterna i, sedan Arkens totala innehåll ska migreras till denna nya plattform. Arken ses fördelaktig i valet av digitala arkiv för kommuner som ska besluta om skanning av äldre handlingar. Det nya e-arkivet anpassas nämligen efter både producenter av information till arkivet och även efter informationens framtida användare, som idag är flm och kommuner. Detta bör generellt kunna innebära en betydligt mer lätthanterlig arkivering för samtliga inblandade.

Användare av akterna i Arken kan lämpligen ses intresserade av en förbättring i Arkens kvalitet och akters kvantitet. Därav torde en skanning av de återstående akterna kunna prioriteras i budgetering för både kommuner såväl som Lantmäteriet. Ett stort hinder mindre kommuner i studien stött på i skanningen var skanningskostnaden, som för en del mindre kommuner blir svår att finansiera. Dessa mindre kommuner skulle således med bidrag från statligt håll och aktörer som har användning av akterna, kunna skanna in materialet till Arken lättare. Kommuner med finansiella medel att skanna skulle med tydligare information om skanningens effekter kunna motiveras till skanning och prioritering detta i kommunstyrelsen.

Ovanstående motiverar Lantmäteriet att färdigställa Arken, men motiverar även kommuner och andra aktörer med användning av akterna till att skanning genomförs. Dagens heltidsresurs på Lantmäteriet skulle kunna utökas med fler aktivt arbetande med området. Studien har visat på vikten av att tillvarata kunskap om respektive BN-arkiv och motiverar på så vis att skanning av de äldre arkiven genomförs. Detta dels

för att bevara kunskapen om hur arkiven byggts upp och organiserats, men även för att bevara själva arkivet medan det finns och är tillgängligt.

5.2.2.8 Effekter av skanning för fastighetsmarknad och fastighetsmäklare

Fastighetsmäklarnas användning av de äldre akterna kan ses som ytterst begränsad; respondenterna begär vid försäljning av en fastighet utdrag från FR att förlita sig på. Om denna arbetsprocess är gemensam för mäklare även på andra platser i landet fordras kompetens om FR men främst att innehållet är korrekt och tillhandahålls rätt. Uppgifter i FR är inte fullständigt redovisade, vilket inte heller kan utgå ifrån. Alla bestämmelser som finns registrerade på en fastighet i FR är inte nödvändigtvis korrekta och fullständiga. En överblick av bestämmelserna i FR utgör alltså inte en rättssäker bedömning av fastighetens rättsliga förhållanden.

Risken att bestämmelser missas för att de inte tas med i beräkningen har av flm ansetts liten i studien. Mäklarnas uppfattning var att det var Lantmäteriets handläggning och sakägarna som påverkades mest av en skanning av de återstående BN-arkiven, medan det var positivt om FR ökade sin kvalitet. Mäklares ansvar att kontrollera de fastighetsrättsliga förhållandena noggrant kan diskuteras, men enligt respondenterna är det privatpersoner och Lantmäteriet som i största grad påverkas av en bristfällig redovisning av de fastighetsrättsliga åtgärderna. Rättssäkerheten i att ha alla kända bestämmelser redovisade i samma medium bör därför tas hänsyn till vid övervägandet att skanna eller inte skanna ett BN-arkiv.

5.2.2.9 Rekommendationer till kommuner som står inför skanningsbeslut

I kommuner som redan genomfört eller var pågående i skanningen visade sig de anställda som tidigare arbetat på Lantmäteriet uppmuntra kommunen till att skanna sitt material. Det sågs enorma fördelar i skanningen för Lantmäteriet, men sedan de börjat arbeta inom kommunen sågs även stora fördelar för kommunen. Bara genom tillhandahållandet av de äldre akterna till allmänheten, Lantmäteriet och kommunen internt sågs stor tidseffektivitet uppnås genom en skanning av BN-arkivet. Den stora utmaningen blev att föra vidare informationen om skanningens fördelar till resten av kommunen. De positiva effekterna verkar generellt kunna överskugga de kostnader skanningen medför. Mindre kommuner med mindre möjligheter att finansiera en upphandling och skanning av sitt BN-arkiv kan genom stöd av Lantmäteriet motiveras till att skanna in även sitt arkiv.

6 Slutsatser

Samtliga respondenter i intervjuerna är positiva till att en skanning av de återstående ej skannade akterna genomförs. Det är alltså angeläget att arbetet utförs. Det största hindret mot detta, upplevde kommunerna var skanningens kostnad. Med stöd till mindre kommunkontor och hjälp i organisering av skanning skulle de ej skannade akterna kunna komma in i Arken.

Det är av väsentligt för förrättningshandläggning och fastighetsrättslig utredning att återstående BN-arkiv digitaliseras och görs tillgängliga för samtliga användare av dessa akter. Genom digitaliseringen av akterna görs Lantmäteriets produktion till en mer tids- och kostnadseffektiv verksamhet. De kommunerna som inte skannat sina BN-arkiv drar även nytta av en digitalisering genom dels ekonomiska besparingar vid minskad belastning på arkivpersonal och frågor om de äldre handlingarna. Behov av arkivlokaler nära kommunens verksamhet minskar även om handlingarna finns tillgängligt digitalt. Kommunernas invånare kan även uppleva tillgänggörande av äldre akter och tidseffektivisering i handläggning av frågor om de äldre akterna.

Skanning av återstående BN-arkiv möjliggör en mer rättssäker handläggning av förrättningar och även ett mer rättssäkert planarbete. I en kommun utan digitala arkiv för förrättningsakter kan fall uppkomma där bestämmelser eller åtgärder inte behandlas vid kommunens planprocess. Detta är ovanligt förekommande, men blir mycket kostsam och än mer tidskrävande för en kommun som råkar ut för detta. Med skanningen följer en effektivare handläggning av de akter som annars används av kommunen och Lantmäteriet med flera. Skanningsarbetet uppbringar även ordning i handlingarna och tillgängliggör dessa. Med en större ordning och ett enhetligt redovisat BN-arkiv i digital form kan tidsbesparingar göras om flera dagar på ett enskilt ärende för Lantmäteriet, men även vid handläggning i och av kommuner.

Andra aktörer på fastighetsmarknaden utgår ofta från att materialet i FR är korrekt och fullständigt redovisat, vilket är ett pågående projekt, hur kvalitetsutveckling av FR ska ske. Tills FR kan anses fullständigt redovisat uppmuntras vidare information om vilken kvalitet informationen om varje fastighet har i FR. En kvalitetsmärkning på informationen i FR kan bespara utredare och flm tid och även bespara sökanden förrättningskostnader när förhållanden på förhand kan anses vara fullt utredda.

De samlade effekter som framkommit i studien kan sammanfattas:

- Tidseffektivitet i handläggning av akterna för Lantmäteriet och kommuner

- Tillgängliggörande av akterna för medborgare, kommuner och myndigheter
- Kostnadsbesparingar för arkiv och resurser för Lantmäteriet och kommuner
- Bevarande och rättssäkrande av de äldre akternas analoga information

Kommunernas och Lantmäteriets hinder mot en effektivare och mer tids- och kostnadseffektiv handläggning kan undanröjas genom att stöd ges till mindre kommuner som önskar skanna in sitt material. De mindre kommunerna kan på detta sätt gå med på att skanna in materialet. Större kontor som har möjligheter att digitalisera sina BN-arkiv ses skanna sina arkiv om nyttan av skanningen blir tydlig i kommunen. Det ligger i Lantmäteriets intresse att få ner handläggningstider och genom information och tydligare bild av resultatet en skanning kan ge för en kommun kan de återstående kommunerna snart få in sina analoga BN-arkiv i Arken. Detta skulle medföra stor samhällsnytta och troligen göras förmånligt för många aktörer efter att tid och kostnad lagts på en noggrann skanning. Efter skanningens genomförande behövs inte lika mycket tid och resurser till arkiven eller handläggning av material där i. Det är alltså nyttigt för kommun, Lantmäteriet samt allmänheten.

Information om effekter av skanning tas med fördel upp i samtal mellan Lantmäteriet och Sveriges kommuner. Genom större kunskap om skanningens effekter har de tidigare skanningarna genomförts, trots ekonomiska utmaningar.

6.1 Förslag till fortsatta studier

Studien har avgränsats utifrån dess tidsram och kan i fortsatta studier fördjupas inom följande föreslagna områden. I fortsatta studier inom ämnet kan enkätundersökningar användas som en kompletterande metod, för att på ett mer systematiskt sätt få svar på frågorna forskningen undersöker. Utredningar om Arkens eller annat arkivsystems möjlighet att bevara olika handlingar digitalt kan även bli en del av fortsatta studier.

Alternativ arkivering av andra skanningsprocesser än MKC i Fränsta till Arken har inte studerats. Detta kan i framtida studier undersökas och jämföra vilka möjligheter olika skanningsmöjligheter och arkiveringsmöjligheter har och hur dessa eventuellt kan utveckla verksamheten med arkivering av äldre gällande förrättningsakter. Arken används flitigt av flm, har framkommit i studien men även andra användare av de äldre akterna skulle kunna tas upp till intervju eller enkätundersökningar. Detta kan ge perspektiv på vilka andra användare som läser de äldre akterna samt hur de ser på en digitalisering av handlingarna.

Referenser

- Acando. (2007). *Rapport gällande Lantmäteriets OAIS anpassning av ett befintligt arkiv – Arken*. Opublicerat manuskript. Gävle: Lantmäteriet.
- Aldén, T. (2013). *Tillgång till IM-handling för Fastighetsbildning - Förstudierapport*. Opublicerat manuskript. Gävle: Lantmäteriet.
- Biggam, J. (2015). *Succeeding with your Master's Dissertation – A step-by-step handbook*. (3rd edition). Berkshire, England: Open University Press.
- Carlsund, R. (2016). *Automation inom statsförvaltningen – rättssäkerhet i digitaliseringens ålder*. (Examensarbete, Uppsala Universitet, Sverige).
- van Dormolen, H. (2005). Developments in Surrogating Methods. *LIBER Quarterly: The Journal Of European Research Libraries*, 15, 3-4. DOI:10.18352/lq.7820
- Ekonomistyrningsverket. (2017). *ESV:s enkät 2017, Bilaga 2 till Digitaliseringen av det offentliga Sverige – en uppföljning (ESV 2018:31)*. [hemsida]. Hämtad 2018-05-10 från <https://www.esv.se/contentassets/2f2cf52e9f66478787bb76a4524f9848/bilaga-2-digitaliseringen-av-det-offentliga-sverige.pdf>
- Ekonomistyrningsverket. (2018). *Digitalisering av det offentliga Sverige, en uppföljning*. (ESVnr 2018:31, Dnr: 2017-01361). [hemsida]. Hämtad 2018-05-10 från <https://www.esv.se/contentassets/2f2cf52e9f66478787bb76a4524f9848/2018-31-digitaliseringen-av-det-offentliga-sverige-en-uppfoljning.pdf>
- Enheten för digital förvaltning. (u.å.) *Digitalt först*. [hemsida]. Hämtad 2017-12-22 från <http://digitaltforst.se>
- Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning). *Europeiska unionens officiella tidning*, L119, 2016-05-04.
- Fryk, M. (2017). *Sammanfattning BN arkiv*. Opublicerat manuskript, Divisionen för fastighetsbildningsstöd. Gävle: Lantmäteriet.
- Greenhalgh, T., & Peacock, R. (2005). Effectiveness and efficiency of search methods in systematic reviews of complex evidence: Audit of primary sources, *BMJ: British Medical Journal*, 331(7524), 1064-1065. DOI: 10.1136/bmj.38636.593461.68.
- Hartman, J. (2004). *Vetenskapligt tänkande: från kunskapsteori till metodteori*. (2:a uppl.) Lund: Studentlitteratur.

- International Organization for Standardization. (2012). *Space data and information transfer systems – Open archival information system (OAIS) – Reference model* (ISO Standard Nr. 14721). Hämtad från: <https://www.iso.org/standard/57284.html>
- Kahle, B. (2017). Transforming Our Libraries from Analog to Digital: A 2020 Vision. *Education Review* 52(2), 26-36. ISSN: 14627272.
- Lantmäteriet. (2000). *PM: Inventering av kommunala förrättningsarkiv inom SLM-kommuner*. Opublicerat manuskript. Gävle: Lantmäteriet.
- Lantmäteriet. (2006). *Redovisning av effekterna av digitalisering av lantmäterimyndigheternas arkiv*. (Dnr 103-2006/1099). Gävle: Lantmäteriet.
- Lantmäteriet. (2016). *Lantmäteriets årsredovisning 2015*. (Dnr: 201/2016/373). Gävle: Lantmäteriet.
- Lantmäteriet. (2017a). *Lantmäteriets hållbarhetsstrategi*. (Beslut 2017/1186) Gävle: Lantmäteriet.
- Lantmäteriet. (2017b). *Slutlig Skanningsreversal Danderyd BN leverans 1*. Opublicerat manuskript. Gävle: Lantmäteriet.
- Lantmäteriet. (2017c). *Handläggningstider för fastighetsbildning*. (D.nr: 402-2017/356). Gävle: Lantmäteriet.
- Lantmäteriet. (2018a). *Slutlig Skanningsreversal Danderyd BN leverans 2*. Opublicerat manuskript. Gävle: Lantmäteriet.
- Lantmäteriet. (2018b). *Slutlig Skanningsreversal Danderyd BN leverans 3*. Opublicerat manuskript. Gävle: Lantmäteriet.
- Lantmäteriet. (2018c). *Lantmäteriets årsredovisning 2017*. (Dnr: 203-2018/763). Gävle: Lantmäteriet.
- Lantmäteriet. (2018d). *Antal akter*. Opublicerat manuskript. Enheten för Utveckling och IT. Gävle: Lantmäteriet.
- Lieven, C. (2017). DIPAS – Towards an integrated GIS-based system for civic participation. *Procedia Computer Science*, 112(Knowledge-Based and Intelligent Information & Engineering Systems: Proceedings of the 21st International Conference, KES-20176-8 September 2017, Marseille, France), 2473-2485. DOI:10.1016/j.procs.2017.08.182
- Mannelqvist, R., Asplund, I. & Enqvist, L. (2017). Rättssäkerhet i välfärden: tre exempel från rättsvetenskaplig forskning. *Jubileumsskrift till Juridiska institutionen 40 år*, 235-244. Umeå: Juridiska institutionen, Umeå Universitet.

Münster, S., Georgi, C., Heijne, K., Klamert, K., Noennig, J. R., Pump, M., ... van der Meer, H. (2017). How to involve inhabitants in urban design planning by using digital tools? An overview on a state of the art, key challenges and promising approaches. *Procedia Computer Science*, 112(Knowledge-Based and Intelligent Information & Engineering Systems: Proceedings of the 21st International Conference, KES-20176-8 September 2017, Marseille, France), 2391-2405. DOI:10.1016/j.procs.2017.08.102

Murray, N. & Hughes, G. (2008). *Writing up your University Assignments and Research Projects – A practical handbook*. Berkshire, England: Open University Press.

Regeringen. (2016). *Genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling. Kommittédirektiv*. (Dir. 2016:18) Beslut vid regeringssammanträde den 10 mars 2016. Stockholm: Finansdepartementet.

Regeringen. (2017). *Digitalisering av offentlig sektor*. [hemsida]. Hämtad 2017-12-19 från <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/digitaliseringspolitik/digital-forvaltning/>

Riksarkivet. (2009a). *Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd om elektroniska handlingar (upptagningar för automatiserad behandling)*. (RA-FS 2009:1). ISSN: 0283-2941. Härnösand: Riksarkivet.

Riksarkivet. (2009b). *Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd om tekniska krav för elektroniska handlingar (upptagningar för automatiserad behandling)*. (RA-FS 2009:2). ISSN: 0283-2941. Härnösand: Riksarkivet.

Riksarkivet. (2016). *PM för digitalisering av lantmäterimaterial för Byggnadsnämnder (BN) 2016*. Opublicerat manuskript. Härnösand: Riksarkivet.

Riksrevisionen. (2016). *Den offentliga förvaltningens digitalisering – En enklare, öppnare och effektivare förvaltning?* (RiR-nr 2016:14). Stockholm: Riksdagens Internttryckeri.

Sandgren, U. (2017). *Lantmäteriet – En modern myndighet med anor*. Helsingborg: Elvins Grafiska AB.

SFS 1917:269. *Lag om fastighetsbildning i stad*. Stockholm: Näringsdepartementet.

SFS 1970:988. *Fastighetsbildningslag*. Stockholm: Näringsdepartementet.

SFS 1990:782. *Arkivlag*. Stockholm: Kulturdepartementet.

SFS 1991:446. *Arkivförordning*. Stockholm: Kulturdepartementet.

SFS 1998:204. *Personuppgiftslag*. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 2000:224. *Lag om fastighetsregister*. Stockholm: Justitiedepartementet.

- SFS 2000:308. *Förordning om fastighetsregister*. Stockholm: Justitiedepartementet.
- SFS 2010:1767. *Lag om geografisk miljöinformation*. Stockholm: Miljö- och energidepartementet.
- SFS 2015:602. *Lag om överlämnande av allmänna handlingar för förvaring*. Stockholm: Kulturdepartementet.
- Sisman, Y., & Sisman, A. (2017). The Factors Optimization on Georeferencing Analogue Maps. *Arabian Journal For Science And Engineering*, 42(6), 2471-2478. DOI:10.1007/s13369-016-2353-6
- Skjelvan, R. (2015). Hindre for digitalisering. *Praktisk Økonomi & Finans*, 31(03), 187-194.
- SOU 1961:60. *Den automatiska databehandlingens teknik*. Betänkande. Stockholm: Finansdepartementet.
- SOU 2011:27. *Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – En bit på väg*. Betänkande. Stockholm: E-delegationen.
- SOU 2016:89. *För digitaliseringen i tiden*. Slutbetänkande. Stockholm: Digitaliseringskommissionen.
- United Nations. (2000). *Handbook on geographic information systems and digital mapping*. Department of Economic and Social Affairs Statistics Division, Series F No. 79, New York: United Nations.
- World Commission on Environment and Development. (1987). *Our Common Future*. London: Oxford University Press.
- Åström, L. (2008). *Här idag, borta imorgon? En kvalitativ undersökning om mikrofilmen som bevarare och tillgängliggörare i den digitala tidsåldern*. (Magisteruppsats, Uppsala Universitet, Sverige).

Bilaga A. Intervjuguide

i. Intervjufrågor till kommuner

1. Vilken är din yrkesroll i kommunen? Hur länge har du arbetat med detta?
2. Hur kommer du i kontakt med kommunens analoga och digitala arkiv?
3. Vilka typer av arkiv finns idag inom kommunen?
4. Hur fungerar kommunen som digital verksamhet?
5. Vilka hinder finns mot en mer digital verksamhet?
6. Varför önskar eller önskar kommunen inte skanna sitt byggnadsnämndsarkiv?
7. Vilka hinder finns för att effektivisera och göra arkiveringen billigare?
8. Mellan vilka år är BN-arkivets akter ifrån?
9. Vilka typer av handlingar finns i kommunens BN-arkiv?
10. Var förvaras dessa handlingar idag och av vem?
11. Hur används det analoga arkivet och vem använder det?
12. Hur ofta efterfrågas analoga handlingar från BN-arkivet?
13. Hur fungerar dagens arkivhållning och fastighetsbildning?
14. Är det mer effektivt eller rättssäkert nu jämfört med innan eller efter en eventuell skanning?
15. Hur kan kommunen påverkas av skanningen?
 - a. Tidsmässigt?
 - b. Ekonomiskt?
 - c. För kommunens invånare?
16. Vilka fördelar eller nackdelar finns med att fortsätta använda enbart det analoga arkivet?
17. Finns det något du vill säga kommuner som står inför ett skanningsbeslut?
18. Finns något att förbättra inom Lantmäteriets arbete med skanning av BN-arkiv?

ii. Intervjufrågor till Utredningspoolen

1. Vilken är din yrkesroll? Hur länge har du arbetat med utredningar?
2. På vilket sätt kommer du i kontakt med analoga BN-arkiv och digitala arkiv i ditt arbete?
3. Vad gör Utredningspoolen?
4. Hur ofta och av vem beställs utredningar från Utredningspoolen?
5. Hur många av flms ärenden behöver utredas?
6. Hur ansöker flm/kommuner om utredningar?
7. Hur kan privatpersoner ansöka om utredningar?
8. Vilka typer av ärenden/utredningar beställs oftast hos Utredningspoolen?
9. Vilka typer av utredningar kan flm utföra själva?
10. Hur får flm tag på akter från BN-arkiven?
11. Finns det risk att en åtgärd som gjorts på en fastighet missas om den inte finns skannad?
12. Hur ofta eftersöks de analoga akterna?
13. Vilka resultat ser du en skanning av BN-arkivens akter kunna få?
 - a. För Lantmäteriet?
 - b. För användare av Lantmäteriets digitala arkiv Arken?
14. Vad skulle du rekommendera en kommun som står inför beslut om skanning av sitt BN-arkiv?

iii. Intervjufrågor till förrättningslantmätare

1. Vilken yrkesroll har du? Hur länge har du arbetat med detta?
2. På vilket sätt och hur ofta kommer du i kontakt med akter från BN-arkiv i ditt arbete?
3. Vilka är de huvudsakliga arkiv du använder i handläggning av förrättningar?
4. Hur ofta efterfrågas akter i förrättningen, vilka måste utredas vidare?
5. Hur pass tillförlitligt är FR och registerkartan?
6. Hur ofta saknas akter från BN-arkiv i Arken, som då måste beställas hos respektive kommun?
7. Vem kan tänkas behöva dessa akter, utöver flm?
8. Vilka typer av handlingar efterfrågas normalt från BN-arkiven?

9. På vilka sätt upplevs svårigheter i förrättningshandläggningen idag?
10. Hur stor är risken, att åtgärder/rättigheter missas i förrättning, som följd av att handlingar inte skannats in i Arken?
11. Hur kan förrättningshandläggningen bli mer tidseffektiv och rättssäker?
12. Vilka effekter ser du för flm, kommunen och andra inblandade av skanning av de äldre akterna i BN-arkiven?
13. Finns det något du vill rekommendera kommuner eller Lantmäteriet i frågan om skanning av återstående BN-arkiv?

iv. Intervjufrågor till BN-samordnare

1. Vad är din huvudsakliga yrkesroll? Hur länge har du arbetat med detta?
2. Hur kommer du i kontakt med BN-arkiv och Arken i ditt dagliga arbete?
3. På vilka sätt är det vanligt att arkivera förrättningar idag? Skillnader?
4. Vilka är fördelarna/nackdelarna med det ena eller andra sättet?
5. På vilket sätt kommer du i kontakt med digitala arkiv idag?
6. Vilka effekter upplever du i och med digitala arkiv?
7. Vilka andra aktörer kan uppleva effekter av digitala arkiv?
8. Vilka effekter kan dessa aktörer såsom kommuner och andra uppleva i och med skanning av sina arkiv?
9. Var förvaras oftast förrättningsakterna från BN-arkivet idag? Av vem?
10. Hur fungerar arbetet med BN-arkiv idag? Hur går en skanning till, från initiering till digitalt arkiv?
11. Vilka handlingar finns normalt i de olika BN-arkiven? Vilka åtgärder/rättigheter/förrättningsakter?
12. Vilka fördelar/nackdelar fanns med att enbart kunna använda det analoga arkivet?
13. Vilka effekter finns av att ha ett digitalt arkiv/att skanna sitt BN-arkiv?
 - a. Ekonomiskt?
 - b. Rättssäkerhetsmässigt?
 - c. För kommuninvånare, kommun, Lantmäteriet, aktörer på fastighetsmarknaden?
14. Hur skulle förbättringar inom området BN-arkiv kunna ske?
15. Vad menas med delvis skannade BN-arkiv, varför har de stannat av?
16. Finns det andra sätt att effektivisera handläggning och arkivhållning?

17. Vad kostar det att skanna BN-arkiv idag? Hur skannas dessa?
18. Finns det något man kan göra åt de kommuner som inte vill skanna?
19. Hur många akter innehåller ett normalt BN-arkiv?

v. Intervjufrågor till arkivarie

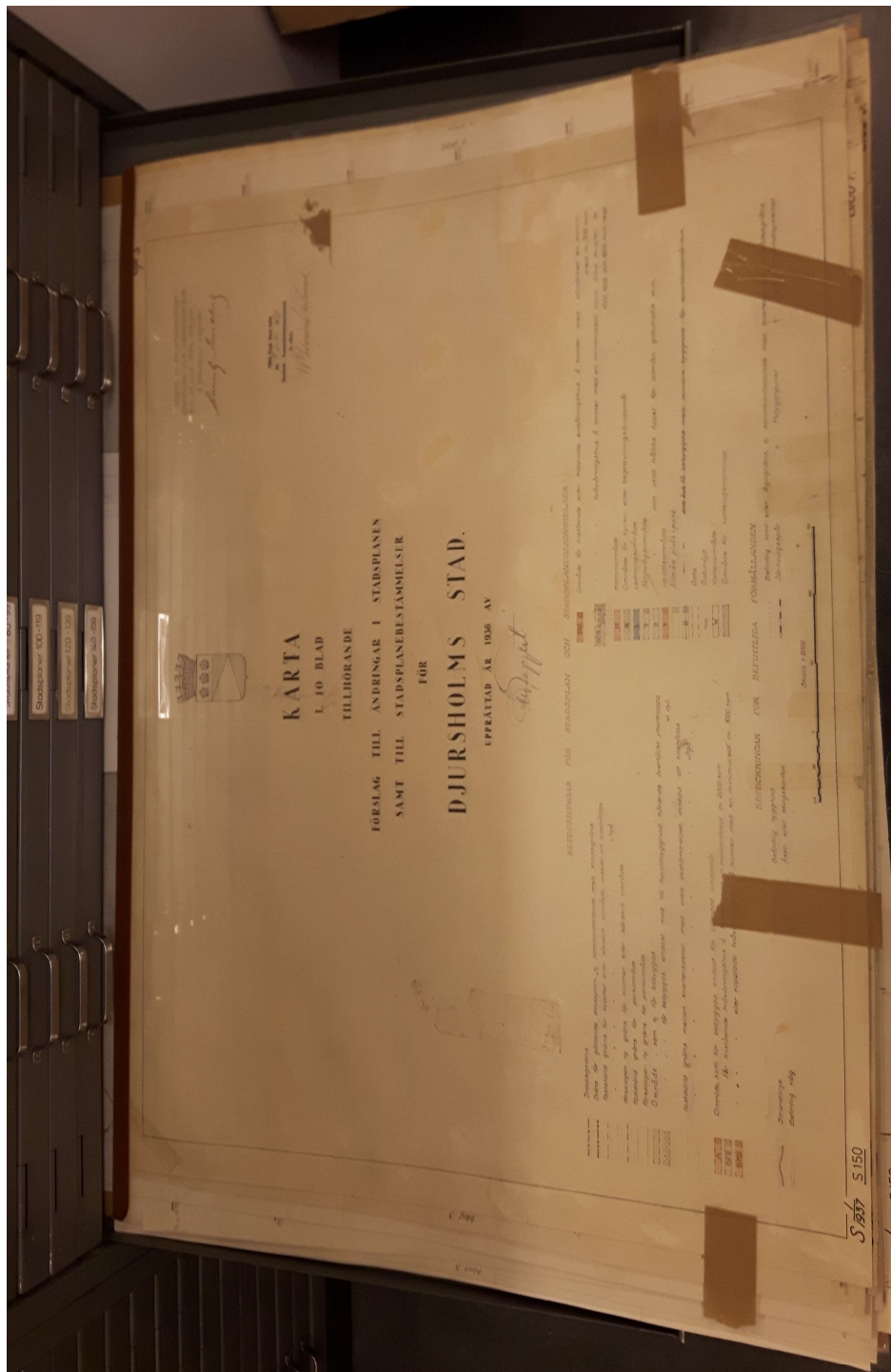
1. Vilken är din yrkesroll? Hur länge har du arbetat med detta?
2. På vilket sätt kommer du i kontakt med BN-arkiv och Arken?
3. Vad innebär projektet Gemensam Informationshantering och Projekt Pionjär?
4. Hur långt har projekten gått och hur mycket återstår?
5. Vilka typer av arkiv finns inom kommuner idag? Vad innehåller dessa?
6. Finns det någon/några arkivstandard(er) Lantmäteriet följer i sina arkiv? Vilka för- och nackdelar finns med denna/dessa?
7. Hur användes Lantmäteriets analoga arkiv, av vem?
8. Vilka för- och nackdelar finns med att enbart använda ett analogt arkiv?

vi. Intervjufrågor till fastighetsmäklare

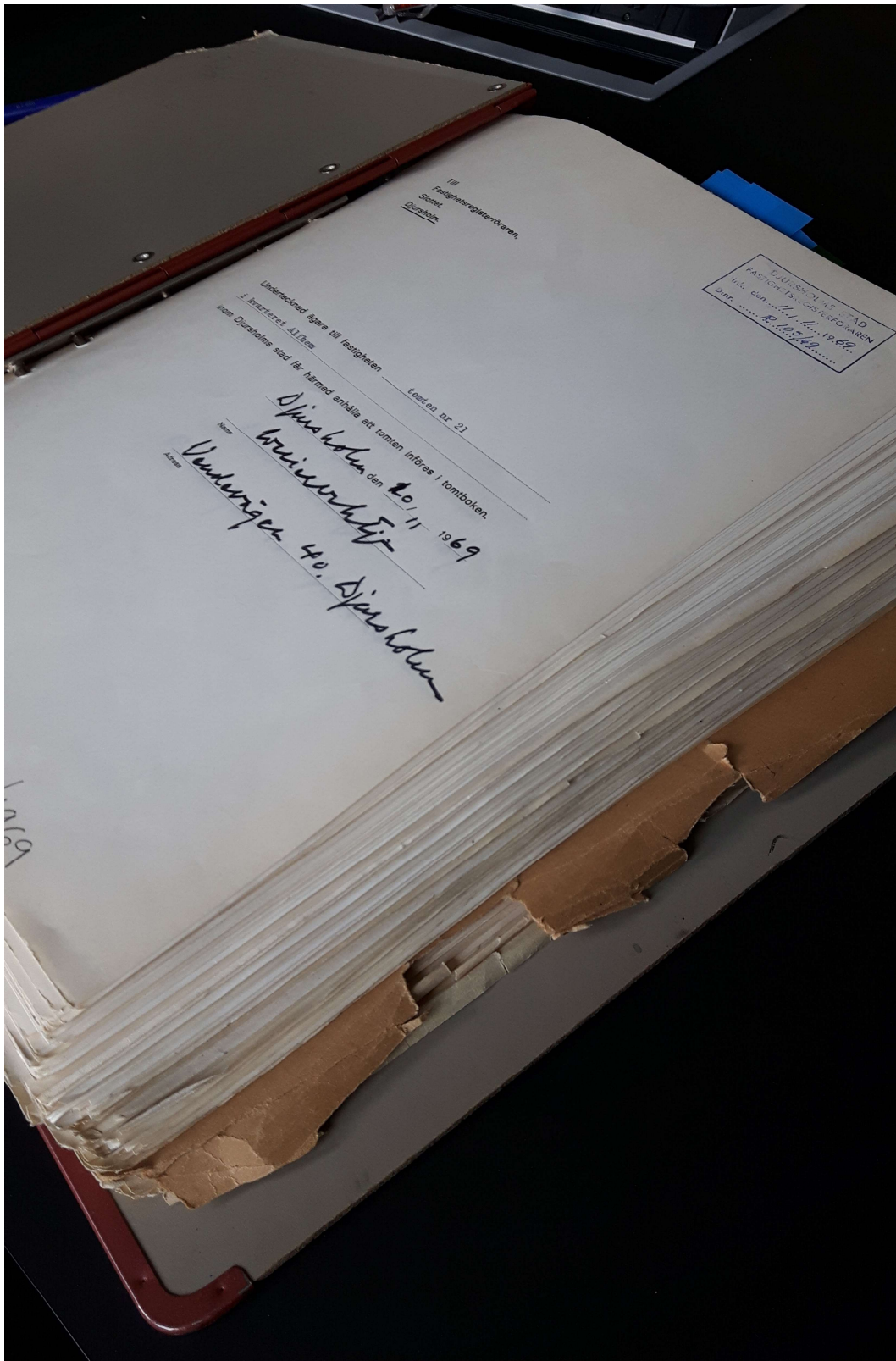
1. Vilken är din yrkesroll? Hur länge har du arbetat med detta?
2. På vilket sätt kommer du i kontakt med Lantmäteriets digitala arkiv och äldre förrättningsakter? Hur ofta kommer du i kontakt med dessa?
3. Vilka effekter upplever du efter att en kommun får digitalt arkiv:
 - a. Tidsmässigt?
 - b. Ekonomiskt?
 - c. För kommuninvånarna?
4. Hur fungerar dagens arkivhållning och fastighetsbildning? Är den effektiv och rättssäker?
5. Hur tror du en kommun påverkas av skanning av sitt arkiv?
6. Finns det något å Lantmäteriets sida som kan förbättras?
7. Vad skulle du säga till en kommun som står inför sitt skanningsbeslut?

Bilaga B. Foton från byggnadsnämndsarkiv

Samtliga foton är tagna av Anne-Lie Augustsson och i Danderyds BN-arkiv samt Norrtäljes BN-arkiv. Sista bilden är ett digitalt kartutdrag och visar resultatet av en skannad karta i Arken, hämtat via Lantmäteriets e-tjänst ArkivSök. Akten betecknas 0484K-1126D och har skannats in från Eskilstunas BN-arkiv.

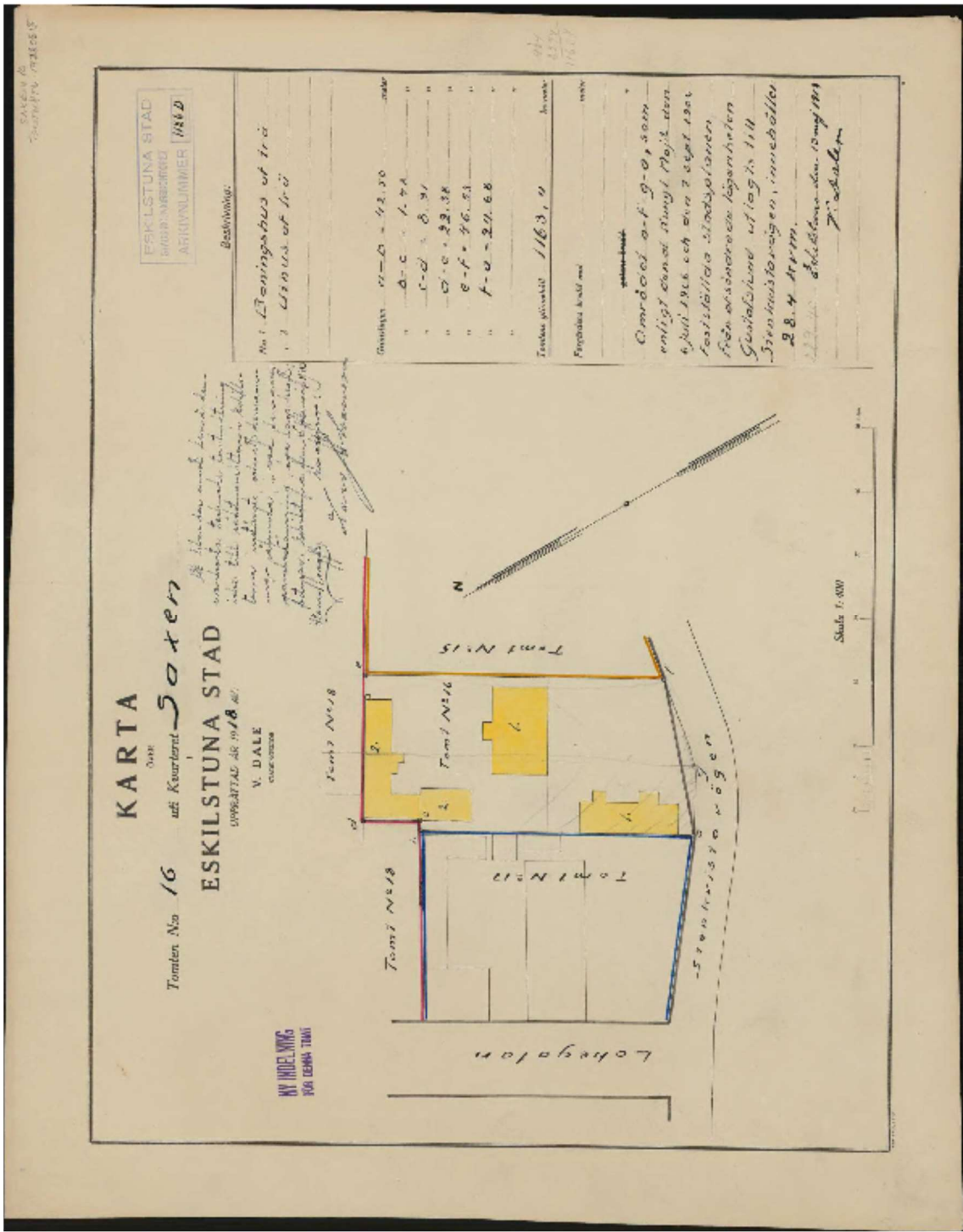
”Exempel på hur stadsplanekartorna förvarades i buntar i kartmappar med genomskinligt omslag, mapparna förvarades plant i kartskåp.” Foto och text: Anne-Lie Augustsson (2017).

"Ansökningar om införande i tomtbok (ITB) samlade i en pärm där respektive ansökan ska skannas som egen akt eller läggas i tomtmätningsakten. Danderyd kommun." Text och foto: Anne-Lie Augustsson (2017).

"Kortregister för varje kvarter (orange) och ett kort för varje tomt i kvarteret – Norrtälje kommun BN-arkiv". Text och foto: Anne-Lie Augustsson (2017).

Förrättningsakt 0484K-1126D. Tomtmätning. Karta över Tomten N:o 16 uti Kvarteret Saxen Eskilstuna Stad upprättad år 1918 av: V. Dale stadsingenjör. Eskilstuna stad, Södermanlands län. © Lantmäteriet. (Originalakten finns arkiverad hos Eskilstuna kommun).